

Tisdagen den 20 April.

Kl. 6 e. m.

§ 1.

Upplästes och godkändes protokollet för den 12 äfvensom utdrag af protokollet rörande de ärenden, öfver hvilka Kammaren vid sammanträde den 17 innevarande månad fattat beslut.

§ 2.

Föredrogos ånyo och bordlades för andra gången:
 Stats-Utskottets Utlåtande N:o 64;
 Lag-Utskottets Utlåtande N:o 28;
 Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets Memorial N:o 2;
 Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 14;
 Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:is 4 och 5;
 Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 29—33;
 Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:o 3 (i samlingen N:o 34), N:o 4 (i samlingen N:o 35) och N:o 5 (i samlingen N:o 36).

§ 3.

Föredrogs punktvis Banko-Utskottets Memorial N:o 8 rörande 5—10 artiklarne i bankoreglementet.

Utskottets alla hemställanden biföllos, och lades dess slutliga anmälan till handlingarne.

§ 4.

Derefter föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 22, i anledning af väckta motioner, åsyftande ändringar i gällande stadganden rörande exsekutionsväsendet.

Herr Sääf: Då Lag-Utskottet i detta sitt Utlåtande sammanfört alla i detsamma omnämnda motioner inom området för den verksamhet, som blifvit anvisad åt den af Kongl. Maj:t tillsatta komité för utsökningslagarnes omarbetning, har Utskottet af detta skäl afslagit samtliga dessa motioner. Som emellertid något nödvändigt samband icke eger rum emellan den af Herr Wallenberg väckta motionen om upphörande af nu gällande bestämmelser angående införsel i embets- och tjenstemäns löner och Utsöknings-balkens öfriga föreskrifter angående exsekutionsväsendet,

samt den af Herr Wallenberg väckta frågan sålunda icke med säkerhet kommer under Kongl. Maj:ts pröfning, utan att Riksdagen särskildt derom beslutar, anser jag, lika med två reservanter inom Utskottet, att frågan bör blifva föremål för Riksdagens särskilda behandling, dervid jag får tillstyrka bifall till motionen.

Skälen derfor har motionären utvecklat på ett så fullständigt sätt, att äfven den, som ej förr sysselsatt sig med frågan, bör vara öfvertygad om såväl det orimliga i nuvarande stadgande som om det nyttiga i dess afskaffande.

Det orimliga tyckes mig påtagligt deraf, att en fordringsegare derigenom har rätt att på förhand lägga beslag på något som först framdeles genom gäldenärens arbete kan intjenas; på *det* således som ännu icke finnes till. Besinnar man dessutom, att detta stadgande icke lär kunna tillämpas på löntagare i enskildes tjänst utan endast på embets- och tjänstemän, hvilkas löner i allmänhet äro afpassade efter deras oundgängliga behof, samt att andre fordringsegare ej hafva rätt till annat än det som verkligen af gäldenären för tillfället eges, hvilket väl är det enda rätta, torde det orimliga i detta stadgande ännu mera bjert framstå.

Det nyttiga i afskaffandet synes mig återigen ligga deri, att de förhållanden i det enskilda lifvet, som nu beröras af detta orimliga stadgande, skulle förbättras, derigenom att ingen skulle hafva rätt att förpanta sin framtid, hvarigenom såväl enskildt elände skulle förebyggas som den löngifvandes rätt till den aflönades odelade arbete skulle betryggas. Härtill kommer, att större betänksamhet skulle iakttagas vid utborgning, vare sig den afser penningar eller konsumtionsartiklar — en betänksamhet som för båda parterna skulle vara helsosam, om den medförde en inskränkning i utborgningen eller den kredit som här kan komma i fråga.

På dessa och flera skäl yrkar jag bifall till Herr Wallenbergs motion.

Herr Lundström: Det är egentligen i anledning af den af Herr Wallenberg väckta motionen, som jag begärt ordet. Jag har likväl fäst mig vid det i Herr Ribbings reservation förekommande uttrycket, att under diskussionen inom Lag-Utskottet blifvit upplyst, att denna fråga icke står i så nära sammanhang med exekutionsväsendet i allmänhet, att den skulle kunna särskildt behandlas, samt att Lag-Utskottet derefter kommit till den öfvertygelse, att den komité, som för utarbetande af lagförslag angående exekutionsväsendet blifvit tillsatt, möjligen icke skulle komma att till behandling upptaga denna fråga.

Det är af en föregående talare mycket riktigt anmärkt, att det icke gifves någon giltig grund, hvarföre inteckning för närvarande beviljas i embets- och tjänstemäns löner. Om så vore, hvarföre skulle man då göra ett undantag i afseende å embets- och tjänstemäns pensioner, som för närvarande äro fria från all införsel. Pensionären kan dock egna hela sin tid åt enskilda angelägenheter och derigenom bereda sig inkomster.

Embetsmannen kan visserligen, genom att sålunda förskrifva hälften af sin lön, för tillfället förskaffa sig kredit, men denna blir dock under vanliga omständigheter icke långvarig. Oftast har han flera andra fordringsegare, än den som erhållit införsel i hans lön. Dessa fordringsegare kunna icke med blida ögon se sig sjelfve ega sämre rätt än andra till

embetsmannens inkomster. De nödga honom sålunda att göra konkurs. Då upphör all införsel i lönen. Det beror då på kreditorernas bestämmande, huru stor del af lönen gäldenären må tillkomma. I händelse af tvist afgör konkursdomstolen denna fråga, och i så fall händer ofta, att domstolen anser *hela* lönen vara nödig för gäldenärens och hans familjs underhåll. Vid sådant förhållande blir gäldenärens ställning bättre efter än före konkursens början, då han tilläfväntys icke erhöi mera än halfva lönen. Men deraf framgår också det olämpliga hos den nu gällande lagen. Motionären har på ett så klart och tydligt sätt framlagt fördelarne af den ifrågasatta förändringen och äfven bevisat, att denna fråga icke står i sammanhang med exekutionsväsendet i allmänhet utan utgör en för sig fristående fråga, att det skulle vara öfverflödigt att vidlyftigare härom orda, utan inskränker jag mig till att instämma med Herr Ribbing och, på de skäl såväl han som den föregående talaren anført, yrka afslag å Utskottets Betänkande och bifall till motionärens förslag att från Utsökningsbalkens 7:de kapitel och öfriga förordningar måtte helt och hållet uteslutas alla bestämmelser angående införsel i embets- och tjenstemäns löner för deras enskilda skulder eller andra förbindelser.

Herr Olof Nilsson från Westerbottens län: Det förefaller mig högst besynnerligt, att Utskottet i förlitande på en komité icke velat taga min motion i närmare pröfning.

I det län, jag tillhör, uppgå undsättningsskulderna till cirka 879,000 R:dr, och jag tror, att de äfven i andra län uppgå till stora belopp.

Då nu landssekreterarnes löner i medeltal uppgå till cirka 13,000 R:dr, och dessa öfverdrifvet höga löner till större delen utgöras af expeditionslösen i skuldfordringsmål, samt sålunda stiga i samma mån som mängdens ekonomiska ställning försämras, tyckes folket ega rättmätiga anspråk på att ett mindre kostsamt sätt för de ifrågavarande undsättningslånen utsökande infördes; ty det synes mig hårdt, att den fattige, som under nödår till läns bekommit, exempelvis, en fot spanmål, skall, då betalning härför af honom utkräfvcs på laglig väg, nödgas i lagsökningskostnader utgifva 7 å 8 R:dr.

Bifölles min motion, skulle dessa dryga lagsökningskostnader möjligen kunna nedsättas ända till 75 öre, hvilken nedsättnings ofördröjligen införande är så mycket mera af behovet påkalladt, som en del af de ifrågavarande undsättningslånen redan äro till betalning förfallna, och man således har att vänta ett stort antal lagsökningar i och för desamma in-drifvande.

Jag yrkar på ofvan anförda grunder afslag å Utskottets Utlåtande och bifall till min motion.

Herr Rosenberg: Jag vill ingalunda bestrida, att de tre förevärande motionerna af Herrar Olof Nilsson, C. A. Larsson och Falkman, såsom Utskottet anmärkt, falla inom området att tillhöra den komité, som blifvit tillsatt för utarbetandet af ny utsökningslag; men deremot måste jag bekänna, att, oaktadt alla skäl jag inom Utskottet hört uttalas derför, jag icke är i stånd att fatta, det Herr Wallenbergs motion tillhör samma komité. Då komitéen har till föremål för sitt arbete sjelfva exse-

kutionsväsendet och dess ändamålsenligare ordnande, berör deremot Herr Wallenbergs motion ett rent rättsförhållande.

Frågan är nemligen, huruvida det kan vara riktigt att bevilja införsel i något, som ännu icke finnes till. Man får, enligt vår lag, icke lemna pantförskrifning å växande gröda; är det då konsekvent att tillåta införsel i en lön, som ännu icke är intjenad och som man icke vet, om den kommer att intjenas.

Då jag emellertid hört reservanten inom Utskottet, Herr Ribbing, begära ordet, vill jag icke längre upptaga Kammarens tid med att anföra flera skäl för min åsigt, utan inskränker jag mig till att, då jag anser det vara vådligt att på rak arm bifalla motionen, yrka återremiss till Utskottet af denna del af Betänkandet, hvilket jag för öfrigt bifaller.

Herr Ahlgren: Om en sådan uppfattning inom Utskottet gjort sig gällande, som reservanten Herr Ribbing anför, att nemligen den af Herr Wallenberg väckta frågan "ej står i så nära sammanhang med exekutionsväsendet i allmänhet, att såsom säkert skulle kunna antagas, att den af den komité, hvilken för utarbetande af lagförslag angående detsamma blifvit tillsatt, kommer att till behandling upptagas", om, säger jag en sådan uppfattning varit rådande inom Utskottet, då hade såväl reservanten som den föregående talaren rätt att klandra Utskottets beslut rörande denna motion. Det är dock ett komplett misstag, att en sådan uppfattning egt rum inom Utskottet, utan har Utskottet deremot just framdragit såsom ett skäl för sitt beslut, att Kongl. Maj:t tillsatt en komité för utsökningslagarnes omarbetning. Nu är Utsökningsbalkens 7:de kapitel 2 § jemte några i sammanhang dermed stående Kongl. Förordningar just föremål för Herr Wallenbergs motion. Utsöknings-komitén kan sålunda icke undgå att taga denna fråga under ompröfning. Jag ber att få till Kammarerna hemställa, om det kan vara lämpligt att lösrycka detta stadgande och ingå till Kongl. Maj:t med begäran om förändring af en så speciel del af våra utsökningslagar, då Kongl. Maj:t tillsatt en komité för omarbetande af dessa lagar i sin helhet.

Medan jag har ordet, vill jag något närmare granska den af Herr Ribbing afgifna, af näst föregående talare åberopade reservationen. Det är hufvudsakligen på tvänne skäl, som Herr Ribbing yrkat bifall till Herr Wallenbergs motion: det ena är, säger Herr Ribbing, "att rätt att lemna införsel i lön innebär ett sätt att öka sin kredit och medför alltså en uppmuntran och ett skydd åt konsumtionskrediten". Men jag vill i min ordning fråga reservanten, hvarföre är det just konsumtionskrediten, som härigenom ökas? Kan det icke inträffa, att en embets- eller tjänsteman för en mängd andra ändamål är i behof af kredit? Det andra reservantens skäl är, att följden af den lemnade införseln i lönen "blir till statens förfång", derigenom att tjänstemannen mister en del af sina inkomster. Måne icke tjänstemannen lika lätt, utan att sjelf komma i besittning af sin lön, kan minska sina inkomster, genom att exempelvis lemna fullmagt åt en fordringsägare att lyfta löneqvartalen i mån de utfalla.

Reservanten slutar sina reflexioner med "allt detta är en lika be-
dröflig som vanlig historia", som, enligt reservantens åsigt, härleder sig från embets- och tjänstemannens rätt att lemna införsel i sin lön. Här-

utinnan torde ligga ett uppenbart misstag, ty befintligheten eller borttagandet af de stadganden, hvarom nu äro fråga, verka icke på de förhållanden, hvilka i reservationen blifvit påpekade.

Emellertid vill jag icke försvara nödvändigheten af de stadganden, hvilkas upphäfvande motionären afsett; men jag vidblifver den af mig i Utskottet uttalade åsigt att, då en komité blifvit tillsatt för omarbetande af icke blott exekutionsväsendet utan utsökningsväsendet i dess helhet, denna komité äfven bör taga i betraktande, huruvida någon förändring behöfver försiggå eller icke i denna del af Utsöknings-balken. Jag yrkar derfor bifall till Utskottets Utlåtande.

Herr Ribbing: Såsom i början af min reservation synes, är skälet, hvarför jag ej ansett mig hindrad att yrka bifall till Herr Wallenbergs motion, den mig under diskussionen i Utskottet lemnade upplysning, att denna fråga icke skulle blifva föremål för exekutions-komitéens förslag. Jag hyser eljest den åsigten, att, då Kongl. Maj:t på Riksdagens begäran tillsatt en komité för en frågas utredning och denna komité härom gått i författning, bör Riksdagen afvakta till dess komitéen fullgjort sitt arbete och icke dessförinnan inkomma med nya påminnelser. Då emellertid den föregående talaren förklarar, att ifrågavarande ärende borde tillhöra exekutionskomitéen och blifva föremål för dess förslag, ber jag att först få erinra om, hvad Herr Rosenberg påpekat, att nemligen här icke är fråga om en enkel exekutionsåtgärd utan att frågan berör ett visst rättsförhållande. Derefter vill jag lemna Kammaren upplysning, hvarifrån jag erhållit den af mig gjorda uppgiften. Jag har fått den af Lag-Utskottets ordförande Herr Grefve Sparre, som tillika är medlem af exekutions-komitéen. Han har på fråga svarat mig, att detta ärende icke tillhör denna komité. Man torde sålunda kunna antaga, att denna uppgift är trovärdig.

Hvad beträffar de skäl, som den siste talaren anfört emot motionen, vill jag medgifva, att en embetsman äfven kan komma i behof af annan kredit än konsumtionskredit. Men i hvilka fall? Jo, i det fall att han är affärsman, drifver affärer. Men i afseende härå vidhåller jag min redan uttalade åsigt, att den, som har ett Statens embete, bör sköta detta sitt embete och icke låta sin affärsverksamhet göra intrång på verksamheten såsom embetsman eller öfver hufvud icke ega några affärer. Den, som åtagit sig ett offentligt embete, har derigenom afsagt sig hvarje större privat verksamhet.

Den siste talaren har äfven framdragit såsom ett skäl för sin åsigt den omständigheten, att embetsmannen, äfven om rätt att lemna införsel borttoges, skulle kunna, genom att förskriva sina löneqvartal, råka i samma olägenheter, som kunna vara en följd af införseln. Ja, detta är en sak, men en annan är huruvida Staten bör genom sina egna lagar så att säga legalisera och derigenom godkänna detta förhållande, att embetsmannen på förhand lemnar förskrifning på sin lön. Jag ber Er, mine Herrar, iakttaga den skilnad, som här förefinnes. Är det så, att embetsmannen kan med full kraft på ett nöjaktigt sätt sköta sitt embete, oaktadt han lemnar från sig en del af sin lön, så följer deraf, att han har för stor lön; då bör afdrag i denna ske af jemnt den del, som han skulle vara i tillfälle att genom införsel lemna ifrån sig. Men har han deremot nätt och jemnt hvad han

behöfver för sitt uppehälle, då är klart, att, när han genom införsel förlorar en större eller mindre del af lönen, måste han, för att försörja sig, förskaffa sig biförtjenster. Skall han göra detta, kommer embetet att derigenom lida, ty biförtjinsterna måste, för att *erhållas*, skötas noga, och lönen åter för embetet är tillförsäkrad. De förra komma alltså att sättas i första, det sednare i andra rummet.

Emellertid har vid ärendets öfverläggning i Utskottet fråga uppstått derom, huruvida hvad Herr Wallenberg åsyftat skulle kunna vinnas endast genom upphäfvande af vissa lagar. Då jag icke tilltror mig, såsom icke varande jurist, att nu afgöra denna fråga, anhåller jag för min del om Proposition att, med Kammarens uttryck af bifall till syftet i Herr Wallenbergs motion, ärendet måtte till Lag-Utskottet återförvisas för vinande af utredning rörande de lagliga åtgärder, som äro behöfliga för vinande af detta syfte och förslag till vidtagande af densamma.

Herr Staaff: De motioner, som behandlas i Utskottets föreliggande Betänkande, hafva blifvit väckta af Herrar Olof Nilsson från Westerbottens län, Wallenberg, C. A. Larsson och Falkman. Hvad de tvänne sistnämnde beträffar, vill jag medgifva, att dessa ligga inom omfånget af exekutionskomitéens arbete, hvadan komitéen troligen sjelfmant kommer att med dessa ärenden taga befattning; men den af Herr Olof Nilsson väckta motionen står deremot icke alls i det samband med exekutionslagarne i allmänhet, att komitéen kan hafva anledning framställa något förslag i denna syftning, då denna motion endast afser det särskilda expeditionssättet i afseende på lagsökningar för indrivande af undsättningslån. Motionen afser att bereda en väl behöflig lindring för personer, som till följd af fattigdom icke kunna betala sina undsättningsmedel, än mindre kostnaderna för en sådan indrivning. Dylika lagsökningar förekomma icke ofta, men då de förekomma, sker detta i stor mängd och medför dryga kostnader. Här är nu fråga om att åstadkomma ett enklare sätt för dessa fordringars indrivande. Betrakta vi närmare saken, finna vi också, att ganska goda skäl härtill förefinnas. Det är ursprungligen Staten, som här är fordringsegare, och kommunerna äro vanligen i borgensansvar för lånens återbetalande. Då emellertid Staten af kommunen uttagit sin fordran, kommer kommunen sålunda att i Statens ställe utsöka ersättning för utgifter, hvartill den varit nödd och tvungen. Vederbörande tjänstemäns inkomster torde icke heller synnerligen komma att beröras af den ifrågasvarande förändringen; och då ämnet är helt och hållet fristående, kan jag icke annat än instämma i Herr Olof Nilssons anhållan om bifall till sin motion, och får för sådant ändamål yrka, att Utlåtandet måtte i denna del till Utskottet återförvisas.

Då i afseende å de särskilda motioner, hvarom detta Utlåtande handlade, olika yrkanden blifvit gjorda, beslöt Kammaren, på framställning af Herr Talmannen, att, i mån af dessa yrkanden, särskilda propositioner skulle afgifvas å hvart och ett af de förslag, som dessa motioner innefattade.

I anledning häraf tillkännagaf Herr Talmannen, att i fråga om Herrar C. A. Larssons och Falkmans motioner något yrkande icke blifvit fram-

ställdt än endast på bifall till Utskottets hemställan. I öfverensstämmelse med detta yrkande blef jemväl samma hemställan af Kammaren bifallen.

Härefter upptog Herr Talmannen de i afseende å Herr Olof Nilssons motion gjorda yrkanden och framställde, i enlighet med dessa yrkanden, propositioner på dels bifall till Utskottets hemställan, dels afslag å berörda hemställan jemte bifall till motionärens förslag, och dels återförvisning till Utskottet i hvad denna motion anginge. Af dessa propositioner förklarade Herr Talmannen sig finna den förstnämnda vara med öfvervägande ja besvarad, men omröstning begärdes; och skulle, enligt derom nu fattadt beslut, återremiss uppställas. Såsom kontraposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet, med afseende å Herr Olof Nilssons motion N:o 122, hemställt i dess Utlåtande N:o 22,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, är Utlåtandet, i hvad detsamma angår ofvannämnda motion, till Utskottet återförvisadt.

Omröstningen utföll med 59 ja mot 81 nej; hvadan Utlåtandet, i hvad det anginge Herr Olof Nilssons motion, blifvit till Utskottet återförvisadt.

I fråga slutligen om Herr Wallenbergs motion och de i anledning af densamma framställda yrkanden, begärdes ordet af:

Herr Sääf: Då de talare, som förut yttrat sig i samma syftning som jag och då yrkat bifall till Herr Wallenbergs motion, sedermera begärt återremiss deraf till Utskottet, så afstår äfven jag från mitt yrkande om omedelbart bifall till motionen och förenar mig i yrkandet om återremiss.

Herr Lundström: Jag afstår äfven från mitt yrkande om bifall till motionen och förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Efter dessa återtaganden återstodo endast de yrkanden, som blifvit gjorda dels på bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan och dels på återremiss. Af de propositioner, som gäfvos på dessa yrkanden, fann Herr Talmannen den på återremiss besvarad med öfvervägande ja. Emellertid begärdes votering, som alltså försiggick enligt en behörigen justerad och anslagen voteringsproposition, så lydande:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet, med afseende å Herr Wallenbergs motion N:o 46, hemställt i dess Utlåtande N:o 22,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, är Utlåtandet i hvad detsamma angår ofvannämnda motion, till Utskottet återförvisadt.

Omröstningen visade 72 ja och 56 nej; hvadan Utlåtandet, i hvad detsamma anginge Herr Wallenbergs motion, blifvit af Kammaren bifallet.

§ 5.

Vidare föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 23, i anledning af väckta motioner om ändring i lagens stadganden rörande skyldigheten att bygga prestgård.

Herr Bjerkander: Frågan om förändring i byggnads- och underhållsskyldigheten vid prestgårdarne har vid flera föregående riksdagar utgjort ett motionsämne vid riksdagen, utan att hittills någon ändring kunnat vinnas uti den gamla föräldrade lagen. Utskottet har erkänt, att nuvarande stadganden äro olämpliga, och att en rättelse deri bör åstadkommas, men det oaktadt har Utskottet äfven denna gång afstyrkt bifall till de väckta motionerna. Utskottet har härvid åberopat presterskapets privilegier äfvensom löneregleringarne såsom läggande hinder i vägen för den lagförändring, som genom motionärernes förslag åsyftas, men Utskottet erkänner likväl sedermera, att dessa omständigheter icke äro af beskaffenhet att förhindra Riksdagen att för sin del besluta en sådan förändring. Jag frågar då, hvarföre har icke Lag-Utskottet framställt något förslag i sådant syfte? Svaret härpå lemnar Utskottet, då det säger: "med anledning häraf och då den sålunda på Kongl. Maj:t ankommande behandling af saken ingalunda, såsom Herr Bjerkander i sin motion påstår, är begränsad till frågan om *sättet*, utan antagligen kommer att omfatta jemväl frågan om *skyldigheten* att bygga prestgård, hemställer Utskottet" etc.

Beträffande den af Utskottet omförmälda, vid 1862—1863 årens riksdag aflättna underdåniga skrifvelsen i anledning af Doktor Thyselii motion om utarbetande af en ecklesiastik boställsordning, så afsåg denna icke någon förändring i byggnadsskyldigheten utan endast i byggnadssättet, men Utskottet synes dock hafva trott, att den omfattat äfven byggnadsskyldigheten. Utskottet har likväl varit osäkert häruti och begagnat ordet "*antagligen*". Om Utskottet gifvit sig tid att efterse i 1863 års riksdagshandlingar, så skulle det sannolikt hafva kommit till annat resultat. Jag skall bedja att få uppläsa några rader, som torde göra klart, att det vid nämnda riksdag icke var någon fråga om byggnadsskyldigheten. Då varande Ekonomi-Utskott säger nemligen såsom svar på den då väckta motionen: "Utskottet, — som till en början erinrar, att det af motionens innehåll saknar grundlagsenlig anledning att utlåta sig beträffande frågan om *hvem* som skall bygga och underhålla prestgårdar eller om *grunden* för denna skyldighet och dess fördelning, utan att den nu väckta frågan afser endast *sättet* för husbyggnad å de ecklesiastiska boställena äfvensom ordningen för deras häfd — torde i afseende härå" etc. Jag har läst både motionen, betänkandet och den underdåniga skrifvelsen, men ingendera innehåller ett ord derom, att fråga då skulle varit om en förändring i byggnadsskyldigheten. Jag är förundrad deröfver, att Utskottet nu kunnat framkomma med enahanda Utlåtande som vid 1865 års riksdag och begagnat alldeles samma skäl för sitt afslag som då, oaktadt jag i min motion erinrat derom, att den på Kongl. Maj:ts pröfnings beroende frågan inga-

lunda rörer ändring i byggnadsskyldigheten, samt bedt Lag-Utskottet att icke framkomma med samma skäl ännu en gång, utan använda åtminstone sanningsenliga motiv för afslag, om sådant nödvändigt skall blifva motionens öde. Motionärerne hafva uppgifvit, att andra tjenstemän äro skyldige att sjelfva bygga och underhålla sina boställshus, och en hvar känner väl också till, att så är förhållandet med alla både civila och militära boställsbyggnader med undantag af några chefsboställen, å hvilka karaktershusen byggas af Staten men likväl alla de öfriga husen af indelningshafvaren; och likväl förnekar Utskottet detta. Det är att beklaga, att denna fråga icke, såsom ännadt och lofvadt var, kommit till afgörande i sammanhang med löne-regleringsfrågan, ty då hade byggnadsskyldigheten kunnat tagas i beräkning vid lönernas reglerande, och det hinder som nu förebäres varit undanröjdt, men detta kan nu emellertid icke hjälpas, och bör väl icke för alla tider lägga hinder i vägen för frågans afgörande, om den verkligen är med rättvisa öfverensstämmande; och det anser jag den vara, då kyrkoherdarne genom löne-regleringarne obestriddigen kommit i åtnjutande af icke obetydliga fördelar samt kommit ifrån många besvär och olägenheter, ja, äfven förluster, hvarjemte många göromål äfven hafva på sednare tider blifvit tagna ifrån dem och öfverflyttade på andra, hvarföre jag anser biligheten fördra, att de å sin sida äfven åtaga sig något större skyldigheter i afseende å byggnadsskyldighet.

Emellertid lärer väl Första Kammaren nog draga försorg om, att Betänkandet blifver bifallet och att frågan således äfven för denna riksdag faller; men detta hindrar mig icke att begära en återremiss af Betänkandet, på det att Utskottet måtte få erfara, att åtminstone icke Andra Kammaren gillar hvarken Utskottets motiv eller det slut hvartill Utskottet har kommit.

Herr Johan Olsson: Jag kan för min del icke annat än instämma med den nästföregående talaren och yrkar, på de skäl som han anfört, återremiss af Betänkandet.

Herr Kolmodin: Rörande motiven i Lag-Utskottets förevarande Betänkande vill jag ingalunda ingå i någon tvist med motionären, utan jag anhåller endast att få omnämna de hinder, som mött för frågans genomförande inom Utskottet i den syftning motionären önskar. För min del har jag gjort allt hvad på mig berott för dess framgång, och jag fann hos Utskottets öfriga ledamöter en temligen allmän håg att dertill medverka. Min ståndpunkt i frågan var och är, att jag anser den nuvarande ordningen leda till tvister emellan församlingarne och deras lärare, hvilket naturligtvis icke kan vara annat än högst skadligt. Dessutom trodde jag, till följd af regleringsförfattningens lydelse, att den ifrågasatta öfverflyttningen, utan ändring af en bokstaf i författningen, kunde genomföras åtminstone i alla de pastorat, der reglering af presterskapets löner ej försiggått, och att, der sådan redan blifvit åvägabragt, man finge vänta, till dess tiden för densamma gått till ända. Jag antog nemligen, att den tidpunkt aldrig skulle komma, då ej, inom ett land af Sveriges utsträckning, en del pastorat skulle hafva undergått löne-reglering, medan inom en annan del denna åtgärd ännu ej blifvit genomförd. Den närvarande tid-

punkten syntes mig derföre lika lämplig för en lagförändring rörande byggnadsskyldigheten som någon annan. Då Utskottets knappt tillmätta tid emellertid ej medgaf att utarbета och framlägga ett fullständigt förslag till stadgande, så blef man ense om att föreslå en underdånig skrivelse till Kongl. Maj:t, med anhållan att få en utredning af de förhållanden, under hvilka en öfverflyttning af byggnadsskyldigheten kunde ega rum. Men Utskottets majoritet ansåg dock, att i denna skrivelse borde införas orden: "mot särskild ersättning". Till följd af min och åtskillige andra ledamöters uppfattning af regleringsförordningen, ansågo vi oss likväl böra motsätta oss detta, emedan vi ansågo sjelfklart, att fråga ej kunde vara om ett angrepp mot presterskapets lagligen tillförsäkrade inkomster, samt trodde, att ett sådant uttryck som det nyssnämnda lätt kunde komma att leda till missförstånd och misstyndning vid tillämpningen. Detta hade till följd, att äfven de, som ifrigast arbetat för frågans framgång, omsider beslöto att ej rösta för aflåtandet af en sådan skrivelse. Orsaken, hvarföre man ville hafva in de ofvannämnda orden, låg för öfrigt helt och hållet i motiveringen af motionerna. Man ville nemligen inlägga en protest emot den deri uttalade, temligen egendomliga åsigten, "att pastorerne, alldestund de egde goda inkomster, borde sjelfva besörja byggnadsskyldigheten å boställena."

Jag har således ansett äfven mig böra bidraga till det slut, hvartill Utskottet kommit, men endast i förhoppning att frågan med bättre motivering måtte vid en blifvande riksdag åter framläggas och då vinna ett lika välvilligt mottagande i Lag-Utskottet som nu. Jag tviflar ej på, att den i sådant fall skall erhålla fullständig framgång. För närvarande yrkar jag bifall till Utskottets Betänkande.

Herr Liljen mark: Utskottet har anmärkt, att motionärerne hufvudsakligen fäst sig dervid, att här ej vore fråga om sättet för prestgårdars byggande. Jag vill icke vidare inlåta mig på frågan, än att jag, i anledning af motionärens citation ur ett Ekonomi-Utskottets vid en föregående riksdag Betänkande, ber att få upplysa, att det upprepade förslaget till ecklesiastik boställsordning innehåller, bland annat, stadgande derom, att presten är skyldig att sjelf bygga ladugården och församlingen deremot endast mangården. Härigenom blir ett viktigt steg taget i den riktning motionärerne åsyfta, derest nyssnämnda förslag går igenom; och då jag anser det vara betänkligt att på en gång aflyfta hela byggnadsskyldigheten från församlingen och lägga den på presterna, tror jag, att Kammararen bör för närvarande åtnöja sig med det sålunda tagna steget samt yrkar fördenskull bifall till Utskottets hemställan.

Herr Magnus Svensson: Instämmande uti hvad Herr Bjerkander anfört, yrkar äfven jag återremiss af Betänkandet.

Herr Jonas Jonasson från Calmar län: Jag kan för min del icke inse, att hvad Utskottet åberopat lägger något hinder i vägen för vidtagande af den föreslagna förändringen, och jag kan ej annat än anse, att det ligger i sakens natur, att presterna sjelfva böra bygga sina boställen. Såsom det nu förhåller sig, äro kyrkoherdarne, hvilka sitta med större

löner, befriade från byggnadsskyldighet, under det att komministrarne, hvilka hafva mycket mindre inkomster, äro skyldige att bygga. Jag kan ej inse grunden för denna olikhet, utan tycker att det snarare borde vara ett motsatt förhållande. Derföre yrkar jag ock återremiss af Betänkandet, på det Utskottet måtte komma i tillfälle att framlägga ett förslag till stadgande uti ifrågavarande hänseende.

Herr Fredrik Pettersson: Jag instämmer till alla delar med Herr Bjerkander.

Öfverläggningen förklarades slutad. I enlighet med derunder gjorda yrkanden framställde Herr Talmannen propositioner först på bifall till Utskottets hemställan och dernäst på återförvisning. Den förstnämnda af dessa propositioner förklarade Herr Talmannen med öfvervägande ja besvarad. Omröstning blef emellertid begärd, och för densammas anställande uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i dess Utlåtande N:o 23,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, är ifrågavarande Utlåtande till Utskottet återförvisadt.

Omröstningen utföll med 69 ja och 59 nej; i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

§ 6.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 24, i anledning af väckt motion äsyftande upphäfvande af presterskapets indigenatsrätt.

§ 7.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 25, i anledning af väckt motion om upphäfvande af klockares brefbäringsskyldighet.

Herr Sven Hansson: Jag vill blott uttala min förvåning deröfver, att en så verkligen billig förändring som den här ifrågasatta icke skall kunna erhålla sin lösning. Den tid borde längesedan vara förbi, då en sådan undantagsskyldighet borde kunna fortfara, helst som den utgör en uppenbar misshushållning med arbetskrafter. Postkommunikationerna äro dessutom numera så utvecklade, att brefven lätteligen skulle med dem kunna fortskaffas.

Såsom skäl för afslag till motionen har Utskottet emellertid andragit det förhållande, att någon fribrefsrätt för ifrågavarande bref icke existerade; och vid detta förhållande torde man böra låta sig nöjas med Utskottets Utlåtande, derå jag eljest funnit mig föranlåten yrka afslag.

Herr Rosenberg: Vid fem på hvarandra följande riksdagar har jag kämpat för denna frågas lösning, men utan framgång. En gång bifölls visserligen motionen i Borgare- och Bondestånden, men föll på de öfriga Ståndens motstånd. Och då Lag-Utskottet äfven vid denna riksdag underkänt motionen i ämnet och således föga är att hoppas, vill jag blott hafva till protokollet uttaladt, att jag finner klockares brefbärings-skyldighet både obehörig och obehöfzig. Denna skyldighet är i verkligheten ganska betungande; jag känner församlingar, der den återkommer ända till 6 gånger i en vecka. Och derfore kan jag icke annat än — huru ringa utsigten till framgång än må vara — yrka afslag till Betänkandet och bifall till motionen.

Herr Carl Anders Larsson: Enligt min tanke är det egentligen Lag-Utskottet, som lägger hinder i vägen för genomförande af denna reform, ty om man vädjade till pastorerna sjelfve, ville jag förmoda att icke tiondedelen skulle hafva så ringa takt, att de motsatte sig upphörandet af denna tunga. Åtminstone hyser jag alltför höga tankar om prestskapet för att kunna föreställa mig annat. Och om motsatsen skulle inträffa, tror jag, att klockarne gerna skulle subskribera de fattiga frimärken, som denna brefbefordring påkallar, för att blifva fria från ifrågavarande åliggande. Besynnerligt blir det alltid, att klockarne skola löpa med postväskan längs jernvägarne; och för min del kan jag derfore icke annat än yrka afslag å Betänkandet och bifall till motionen.

Herr Gumælius: Jag ville helst undvika att yttra mig i denna sak, som kan synas i någon mån vara min egen; men just den kännedom jag med anledning deraf i frågan eger, uppkallar mig å andra sidan att yttra några ord. Liksom flere andra talare hyser jag nu som förut vid frågans handläggning den åsigt, att besvär, sådana som detta, hvilka härleda sig från gamla tider och ej stå i samklang med nuvarande förhållanden, borde upphöra, dock ej på sådant sätt, att, då de aflösa från den ene, de påläggas en annan, utan så att genom andra anordningar hela bördan kan upphöra; och i detta fall är sådant lätt att åstadkomma genom fri-brefsrättighets beviljande för sådana embetsbref, som här äro i fråga.

Man har sagt, att brefbärings-skyldigheten skulle vara ganska betungande och till och med någonstädes inträffa 6 gånger i veckan. Sådana uppgifter äro svåra att disputeras; det kan väl hända, att på någon ort den återkommer så ofta; men uppe i landet känner jag af erfarenhet, att den icke påkallas ens 12 gånger under hela året. Jag har sjelf ett temligen stort kontrakt, och jag kan försäkra, att af pastorerna knappast någon för detta ändamål besvärar klockaren. Och äfven af kontraktsprosten, som har skyldighet att emottaga embetsskrifvelser från många håll och besvara dem, anlitas icke klockaren i andra fall, än då ett fullkomligt säkert bud icke annorledes kan åstadkommas. Jag tror derfore ock, att kontraktsprostarna skulle mest lida derpå, om man toge bort brefbärings-skyldigheten utan beviljande af fribrefsrätt. Och intilldess sådan erhållits, kan jag icke instämma i motionen utan yrkar bifall till Utskottets Utlåtande.

Herr Ahlgren: Då flere föregående talare hafva utgått från den förutsättning, att Lag-Utskottet skulle anse motionen om upphörande af klockares brefbäringsskyldighet vara obefogad, anser jag mig böra upplysa, att så icke är förhållandet. Om jag icke irrar mig, voro vi alla i Utskottet temligen ense om, att detta klockarne åliggande onus kunde och borde afskaffas; men Utskottet ansåg sig icke böra tillstyrka motionen af skäl, att en föregående Riksdags i enahanda syftning aflåtna underdåniga framställning fortfarande berodde på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

I anledning af en föregående talares uppgift om, huru ofta presterne i Skåne begagnade sina klockare för brefbäring, hvarom såsom exempel åberopades att sådant kunde ske sex gånger i veckan, vill jag nämna att i Norrland och Dalarne sådant mycket sällan ifrågakommer. Så har en representant från sistnämnda provins just nu, under denna diskussions fortgång, enskildt för mig omnämnt, att i den socken han har sitt hemvist klockaren under 25 år icke mer än en enda gång blifvit af kyrkoherden anlitad för brefbäring. Då nu postbefordringen ej torde vara sämre i Skåne än i den norra delen af riket, vill det nästan synas, som i nyssnämnda provins den åsigten fortfarande i viss mån herrskar: "att klockarefar skall allt bestyra." — Jag tror, att denna fråga icke är så vigtig, att något särskildt beslut påkallas för densamma påskyndande till slutligt afgörande hos Kongl. Maj:t; och yrkar jag derföre bifall till Betänkandet.

Herr Petter Andersson: Då jag är boende i närheten af så väl prestgård som klockareboställe, är jag i tillfälle att med full kändedom om förhållandet meddela, att brefbäringsskyldigheten är ganska betungande. Klockaren har $\frac{3}{4}$ mil till den närmaste och öfver 2 mil till den aflägsnaste prestgården inom kontraktet. Ej sällan försändas sådana bref 2 gånger i veckan, och klockaren klagar äfven deröfver, att hans öfriga göromål lida på dessa långväga vandringar. För min del skulle jag anse, att presten sjelf borde draga försorg härom, helst naturligtvis med fribrefspost; men då någon sådan ej ännu är medgifven, yrkar jag bifall till motionen sådan den är.

Herr Sven Hansson: Då min motion lyckats ådraga sig en uppmärksamhet, som jag från början icke vågade förutsätta, och flere af Kammarrens ledamöter under diskussionen uttalat sig för bifall till densamma, så tager jag mig nu på grund deraf friheten anhålla, att Herr Talmannen ville framställa proposition på bifall till motionen och afslag å Utskottets hemställan.

Herr Ola Jönsson: Om jag ej missminner mig, så beslutade Kammarren för någon tid sedan, att klockaren skulle vara ej allenast klockare utan jemväl skollärare och organist. Men huru stor förmåga man än väntar, att klockaren skall besitta, och huru mycket man än anser, att han, såsom det heter i visan, "skall allting bestyra", så synes det dock icke vara obilligt begärdt, att han befrias ifrån den föräldrade och numera obehöfliga brefbäringsskyldigheten, synnerligen som kostnaden för pastor

pastor blefve ringa, äfven om han sjelf, hvilket synes billigt, hade att ombesörja befordringen af egna bref. För min del förenar jag mig därför med dem, som yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till Herr Sven Hanssons motion.

Herr Harald Ericsson: En värd ledamot af Lag-Utskottet har nyss på i mitt tycke särdeles svaga skäl sökt bevisa, att Lag-Utskottet i denna fråga afgifvit ett riktigt och tillfredsställande Utlåtande, och tycktes han för öfrigt vilja bringa frågan in på det löjligas område. Men jag tror, att det löje frågan hos honom väcker icke delas af den korps, som frågan rör. Från min ort vet jag bestämdt, att klockarne anse detta onus ganska svårt. Detta beror dock helt och hållet på pastorerna. I den socken, der jag bor, var den förre pastorn en liberal man och begagnade sig af den ordinarie posten samt betungade således icke klockaren med brefbäringsskyldigheten; men den nuvarande pastorn fordrar, att klockaren skall ansvara för brefbäringen, och denna sednare får betala 16 Riksdaler om året till den person, som fortskaffar brefven. Här af synes, att det är ett ganska obilligt onus, så mycket mer som det är alldeles godtyckligt, hvilket pastorerna sjelfve äfven erkänna. Jag kan därför icke annat än yrka bifall till motionen och afslag å Utskottets hemställan.

Herr Rosenberg: Jag vill icke bestrida, att en talare kan hafva rätt att göra sig lustig öfver en annan, och om han lyckas framkalla skrattsalfvor, så må man icke missunna honom den tillfredsställelse han der af kan hafva. Jag vill icke heller bestrida, att klockarnes brefbäringsskyldighet i Norrland kan vara förenad med ganska litet besvär. Men jag kan deremot upplysa, hvad min ort beträffar, att den medför ganska mycket besvär, såsom jag förut nämnt, ty brefbäringen återkommer på sina ställen flera gånger i veckan och stundom till och med två gånger på eu dag. Jag har i min hand en anteckning, som närmare kan utvisa detta, men jag vill icke trötta Kammaren med att uppläsa den, så mycket mindre som jag inser att ingenting för närvarande kan vinnas dermed. Emellertid vill jag förena mig med dem, som yrka bifall till motionen och afslag på Utskottets hemställan; och kan härigenom icke vinnas någonting annat, så må åtminstone derigenom uttryckas en opinionsyttring om saken.

Herr Rundbäck: Äfven jag gillar den åsigt Utskottet uttalat och hvilken en föregående talare jemväl framhållit, att det ingalunda är med full rättvisa öfverensstämmande att taga en börda ifrån den ena samhällsklassen och lägga den på den andra, hvilket skulle blifva förhållandet, om den nu ifrågavarande postföringen öfverflyttades från klockarne till presterne sjelfve. Men beklagligen har icke alltid samma aktning för rättvisan gjort sig gällande från de håll, der man mest skulle vara berättigad att fordra den. Såsom exempel härpå vill jag anföra, att vid ett prestmöte, som för några år sedan hölls inom Göteborgs stift, pluraliteten af mötets deltagare ansågo och för sin del beslöto, att all den skrifning, som åligger prestskapet i och för tjensten, med undantag naturligtvis af

predikoskrifningen, skulle af klockarne för intet verkställas. På ungefär samma sätt har Staten och förfarit, då den just på sednare tiden ålagt klockarne icke blott att fortskaffa domkapitlets och kyrkoherdarnes embetskrifvelser, utan derjemte att hopsamla och undan för undan fortskaffa de tabeller och statistiska uppgifter, som Staten årligen inforrdar från de olika kommunerna.

Att åtminstone 1862—1863 års Riksdag icke fann ett dylikt förfarande rättvist och billigt, framgår alldeles tydligt af den skrifvelse, som denna Riksdag härom aflät till Regeringen; och att svar på denna skrifvelse icke ännu blifvit af Regeringen lemnadt, finner jag minst sagdt besynnerligt, särdeles då jag tager i betraktande, att den framställning, som 1867 års Riksdag gjorde i fråga om utsträckt fribrefsrätt för länsmännen, redan samma år af Regeringen besvarades. Skulle dröjsmålet måhända härleda sig derifrån, att Staten eller Postverket icke vore i tillfälle att öfvertaga denna besynnerliga postföring, så kunde ju den saken hjälpas dermed, att hvarje klockare till presterskapet betalade en årlig afgift, motsvarande det belopp, hvartill postportot till presternes embetskrifvelser uppginge.

Att denna postföring, såsom den nu bedrivs, utan att jag för min del vill klaga öfver egentliga missbruk, likväl är allt annat än tidsenlig eller af något oundvikligt behof påkallad, det vitsordas bland annat, och mer än väl, af de talare från Norrland, hvilka sagt att på de 25 sista åren någon sådan postbefordring derstädes icke behöfts eller förekommit; ty har den icke varit nödvändig i Norrland, der kommunikationsanstalterna ännu äro föga utvecklade, huru mycket mindre är den icke då af nöden i öfriga delar af landet?

Bortseende från många tragikomiska episoder, som om berörda postföring kunde förtäljas, och afstående från något bestämdt yrkande, vill och kan jag endast beklaga, om en reform så billig och enkel, som den motionären här åsyftat, icke kan genomföras. Men derjemte kan jag icke underlåta att yttra, det man inom vårt land måste hafva alltför godt om både tid och krafter, om man än längre kan vilja på så onödiga ting som denna postföring bortslösa tusentals flera dagsverken, än behovet någonsin kräfver.

Herr Åke Andersson: Då jag har mig ganska väl bekant hvilka olägenheter åtskillige klockare hafva af denna brefbäringsskyldighet, så kan jag icke annat än instämma med motionären och, med bifall till hvad han föreslagit, yrka afslag å Utskottets hemställan.

Herr Vougt: Lika med flere föregående talare anser äfven jag billigheten fordra, att klockarne befrias från ifrågavarande onus, i synnerhet om detsamma verkligen är så betungande som här uppgifvits. Att förhållandet icke är alldeles sådant inom Strengnäs stift, har jag mig dock bekant; ty detta stifts pastorer begagna i allmänhet, då möjligheten det medgifver, de vanliga posterna för sina embetsbrefs fortskaffande. Den af Utskottet anvisade utvägen att medelst beviljande af fribrefsrätt åt presterskapet undanröjda de öfverklagade olägenheterna, vore visserligen ändamålsenlig; men för min del hyser jag föga förhoppning om, att man skall

på detta sätt lyckas lösa frågan. Jag tror mig nemligen veta, att General-poststyrelsen, uti ett för flera år sedan utarbetadt, ännu på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende förslag till allmänt ordnande af fribrets-rättigheten, uppställt såsom grundsats, att någon vidare utsträckning af denna rättighet icke bör ega rum, och att densamma till och med borde helt och hållet afskaffas. Men deremot skulle jag vilja påstå, att, sedan presterskapets aflöningsförhållanden numera blifvit eller snart blifva så reglerade, att det för pastorerna bör vara både möjligt och lätt att sjelfva vidkännas den jemförelsevis ringa kostnaden för fortställandet af deras expeditioner i tjensten, hvarken Statsverket eller de svagt aflönade klockarne hädanefter böra dermed betungas. Nu förefinnes emellertid, efter min uppfattning, ett viktigt, af Utskottet icke åberopadt skäl att för närvarande lemna saken å sido. Kongl. Maj:t har nemligen för icke länge sedan tillsatt en komité, med uppdrag att företaga en genomgående revision af kyrkolagen och afgifva förslag till deruti behöfliga förändringar; och då således äfven frågan om den uti kyrkolagen påbjudna klockare-posten inom kort måste blifva föremål för den särskilda utredning ärendet onekligen påkallar, innan Regering, Representation och Kyrkomöte dermed taga närmare befattning, nödgas jag hemställa om bifall till Betänkandet.

Herr Uhr: På alla riksdagar, som jag bevistat, har denna fråga varit före, och jag har så många gånger yrkat på upphörande af denna klockarnes brefbäringsskyldighet, att jag nu snart är lika trött derpå som klockarne sjelfve på att springa med posten.

En talare här bredvid mig yttrade visserligen, att vi snart skulle få färdigt ett förslag till ny kyrkolag ifrån den för detta ändamål tillsatta komitéen, och skulle äfven denna fråga deruti beröras; men vi hafva redan väntat på detta förslag allt sedan 1863, och skola vi vänta lika länge hädanefter, så hinna våra klockare under tiden springa så mycket, att de blifva aldeles utlöpta. Jag kan derföre icke annat än yrka, att vi, för att om möjligt bereda frågan en större "fortgång" inom denna komité, som redan sutit så många år och funderat på saken, måtte afslå detta Utskottets Betänkande och i stället bifalla motionen.

Sedan öfverläggningen nu förklarats slutad, upptog Herr Talmannen de gjorda yrkandena och framställde, i enlighet med dem, propositioner först på bifall till Utskottets hemställan och dernäst på afslag derå i förening med bifall till det förslag, som blifvit framstaldt i Herr Sven Hanssons motion N:o 218. Herr Talmannen förklarade sig finna den sednare af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad; och hade alltså, med afslag å Utskottets hemställan, motionärens ofvanberörda förslag blifvit af Kammaren bifallet.

§ 8.

Föredrogs punktvis Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 12, angående stämpelpappersafgiften.

Punkten 1.

Herr Reutercrona: Det lärer väl vara fäfängt bjuda till att söka förmå Kammaren fatta ett annat beslut öfver min ifrågavarande motion, än det Utskottet hemställt, hvarföre jag afstår från allt försök i detta hänseende; men jag kan dock icke underlåta förklara, att af hvad Utskottet i Betänkandet anført jag icke blifvit öfvertygad om olämpligheten af den lagförändring jag föreslagit, utan fortfarande anser den nyttig, på grund hvaraf jag yrkar afslag å Utskottets Utlåtande samt bifall till min motion.

Herr Friherre Alströmer: På de skäl Utskottet anført samt vidare och hufvudsakligen på den grund, att man icke bör stifta lagar för undantagen utan endast för de allmänna fallen, yrkar jag bifall till hvad Utskottet hemställt.

Vidare förekom icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 2—5.

Biföllos.

Punkten 6.

Herr Friherre Alströmer; Ehuru jag visserligen tror, att det kan uppstå olägenheter för allmänheten genom ifrågavarande nedsättning af provision på karteförsäljning vid allmänna kontoret i Stockholm, likasom vid ett och annat i landsorten, så torde jag, då meningarne i allmänhet inom Utskottet varit för denna nedsättning, likväl icke böra yrka någon förändring; men deremot vill jag fästa Kammarens uppmärksamhet på olämpligheten af den åtskilnad, som blifvit gjord mellan residensstäder och andra städer. Jag tror, att den redaktion, som paragrafen nu har, bör bibehållas och ändring göras endast i siffrorna, så att i stället för "4 procent i Stockholm och 5 procent i landsorten" sättes "3 procent i Stockholm och 4 procent i landsorten."

Att göra skilnad emellan residensstäder och andra städer skulle leda till besynnerliga förhållanden. Om man tager en liten residensstad, der ringa försäljning af stämpelpapper förekommer, så skulle der erhållas endast 3 procent, under det att i en annan större stad, t. ex. Norrköping, som hade vida större omsättning, skulle erhållas 4 procent. För öfrigt existerar verkligen det förhållande vid åtminstone en residensstad, som jag särskildt känner, att försäljningsmannen bor alldeles intill staden, ehuru utom dess staket; och sålunda skulle han erhålla 4 procent, men om han flyttade inom staketet, skulle han endast få 3.

Jag tror mig ej behöfva anföra mera, för att Kammaren, såsom jag redan föreslagit, skall låta 11:te paragrafen blifva oförändrad i öfrigt, och endast ändra siffrorna, så att dessa blifva "i Stockholm 3 och i landsorten 4 procent."

Herr von Troil: Instämmande i det yttrande, som Friherre Alströmer nu afgifvit, ber jag få för min del förklara, att Kammaren skulle begå en stor orättvisa, om den bifölle detta Betänkande, såsom det här är uppställt.

Friherre Alströmer har redan visat, att försäljningsmännen i en residensstad skulle få endast 3 procent, äfven om försäljningen blefve aldrig så obetydlig; då de deremot i en närgränsande större stad, som icke är residensstad, skulle erhålla 4 procent. Jag ber likväl få fästa uppmärksamheten på en annan och vida större orättvisa. För närvarande innehåller förordningen, att i Stockholm skola 4 och i landsorten 5 procent af det försålda eller använda beloppet af stämpelpapper afräknas för försäljningsmännen. Utskottet har nu nedsatt denna inkomst med 1 procent öfverallt eljest, men, såsom nämndes, i läns-residensstäderna med 2. Den egentliga karteförsäljningen i dessa residensstäder sker å landskontoren, men huru sker den? Jo, från dem utsändas till karteförsäljningsmännen den kvantitet, för hvilken dessa kunna skaffa sig borgen. I den mån desse försälja och skicka redovisning in till ränterierna, få de nya kartor. Sålunda uppstår en betydlig korrespondens mellan dem och ränterierna. Men huru stort är deras ansvar? På sin höjd 3, 4, 5, kanske 10,000 R:dr, om de kunna skaffa sig så stor borgen. Men ränterierna åligger ett vida större ansvar; der förvaras kartor eller stämpelpapper för 3 till 400,000 R:dr eller möjligen ännu mer, åtminstone i de större länen. Ränträstaren, men framför allt landskamereraren skall hålla kontroll så väl öfver allt som finnes i ränteriet som öfver karteförsäljningen i hela länet, se till att alla borgensförbindelser förnyas och, om någon borgesman dör, skaffa ny, se till att ingen har kartor utöfver det belopp, hvartill han har rätt att försälja, se till att alla försäljningsmännen inom årets slut redovisa, samt dessutom hafva sin egen icke obetydliga redovisning för året. Och än mer, provisionen tillfaller icke en af desse tjänstemän ensam, utan skall delas emellan dem båda. Sålunda vore det stor obillighet att för residensstäderna göra en nedsättning af arfvodet utöfver hvad som för öfriga städer eller delar af landsorten föreslagits.

Af dessa skäl yrkar jag, i likhet med Friherre Alströmer, att i nu gällande förordning orden: "i Stockholm 4 och i landsorten 5 procent" endast må förändras till: "i Stockholm 3 och i landsorten 4 procent."

Herr Tranchell: Jag ber i anledning af den siste värde talarens yttrande få upplysa, att det nu föreslagna stadgandet alls icke gör någon förändring i den *provision*, som landskamereraren och landtränträstaren ega att uppbära. Dessa skola fortfarande vardera erhålla sina 2 procent af uppbörden. Men den förändring, som här afses gäller *arfvodet* till karteförsäljningsmännen. Orsaken, hvarför detta skulle sättas lika i Stockholm och i länsresidensstäderna, är, att försäljningsmännen på båda ställena hafva lika risk och besvär; men derutöfver hafva försäljningsmännen i den öfriga landsorten att vidkännas omkostnader för postkorrespondens, remisser af penningar till landträntrantierna o. s. v., hvarföre dessa äfven böra hafva högre ersättning.

Jag anser derföre, att Utskottet haft giltiga skäl för sitt förslag och yrkar för min del bifall dertill.

Efter slutad öfverläggning och sedan derunder gjorda yrkanden upp-tagits, blef, på Herr Talmannens framställning, Utskottets hemställan i oförändradt skick bifallen.

Punkten 7.

Bifölls.

§ 9.

Föredrogos nedannämnda, af Lag-Utskottet afgifna Utlåtanden:

N:o 26, i anledning af väckt förslag om biskopsembetenas indragning.

Bifölls; och

N:o 27, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande lag rörande ränta.

Begge punkterna biföllos.

§ 10.

Föredrogs Stats-Utskottets Utlåtande N:o 60, i anledning af Riksdagens år 1868 församlade Revisorers berättelse, angående granskning af Statsverkets samt andra utaf allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1866:

Utskottets hemställan under § 1.

Bifölls.

Utskottets hemställan under § 2.

Herr Adlersparre: Den nu ifrågavarande summan, 91,462 R:dr 31 öre, som sedan 1851 har år efter år balanserats, har, såsom tydligen synes, tillkommit genom en brist på anslaget till den nya dockbyggnaden i Carlskrona under åren 1842—1851; och Revisorerna hafva med skäl anmärkt, att detta belopp antingen bör betäckas eller afskrifvas. Då emellertid inga medel finnas att betäcka denna summa, torde rättast vara att låta densamma ur räkenskaperna utgå. Utskottet föreslår i detta hänseende: "att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta tillse, huruvida icke inom Femte Hufvudtiteln tillgång må kunna beredas för godtgörande af ifrågavarande utgiftspost, så att dess fortsatta balanserande kunde undvikas". Alltsedan år 1851 har det dock icke varit möjligt att betäcka denna summa, och enär det icke heller lärer vara sannolikt att det hädanefter skall kunna låta sig göra, samt det till intet gagnar att fortfarande balansera detta belopp, så vågar jag föreslå, att slutorden i Utskottets hemställan: "så att dess fortsatta balanserande kunde undvikas", måtte utbytas mot orden: "samt att, derest

sådan tillgång icke finnes, ifrågavarande utgiftspost må utur räkenskaperna afskrifvas“.

Herr Björck: Då Herr Adlersparre icke har afsett, att den föreslagna undersökningen, huruvida medel finnas hvaremot den ifrågavarande utgiftsposten kunde balanseras, skulle uteblifva, så har jag icke något emot att utsträcka framställningen till begäran om afskrifning, derest tillgång saknas för balanseringen. Det är nemligen naturligt, att, om på Femte Hufvudtiteln icke finnas några öfverskott, som för detta ändamål kunna disponeras, så kan icke heller någon godtgörelse af denna utgiftspost ega rum, hvadan också följden blir den, att en afskrifning måste ske och Statsverkets så kallade grundfond sålunda minskas med denna summa. Inom Stats-Utskottet var man i denna fråga ganska ense derom, att en undersökning först borde ske, huruvida icke hela eller någon del af beloppet kunde betäckas, innan man vidtoge den åtgärden att föreslå en minskning af grundfonden, hvilket man ansåg obehagligt, emedan den qvarstått oförändrad eller med endast obetydliga förändringar under många år. Då emellertid någon godtgörelse ej torde vara att emotse för denna post, så torde dess fortfarande ingående i grundfonden innefatta en oegentlighet, som bör rättas, och följaktligen grundfondens belopp böra nedsättas. Jag har således icke något att anmärka emot Herr Adlersparres förslag, när genom dess antagande man skulle komma att bespara sig ytterligare skriftvexling i denna fråga emellan Kongl. Maj:t och Representationen; hvarföre jag ock yrkar, att den nyss formulerade redaktionsförändringen af Utskottets hemställan i denna punkt måtte bifallas.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och Herr Talmannen redogjort för derunder framställda yrkanden, beslöt Kammaren, att slutmeningen uti Utskottets ifrågavarande hemställan eller orden: "så att dess fortsatta balanserande kunde undvikas" skulle utgå och i stället införas en så lydande mening: "samt att, derest en sådan tillgång icke finnes, ifrågavarande utgiftspost må ur räkenskaperna afskrifvas".

Utskottets hemställanden under §§ 3—7

Biföllos.

Utskottets hemställan under § 8.

Hans Excellens Friherre De Geer: Jag har icke begärt ordet för att motsätta mig en skrivelses aflåtande från Riksdagen angående Kanslirättens indragning; men då redan en föregående Riksdag fattat samma beslut, som dock icke vunnit Kongl. Maj:ts godkännande, och då någon underrättelse om skälen dertill icke blifvit från Kongl. Maj:t till Riksdagen meddelad, så har jag ansett mig böra lemna några upplysningar om motiven för denna vägran.

Vid 1865—1866 års riksdag uppgafs såsom skäl för Kanslirättens indragning endast den besparing i utgifter, som en sådan åtgärd skulle medföra. Vid ärendets pröfning ansåg Kongl. Maj:t, att den af Riksdag-

gen afsedda besparingen kunde vinnas, äfven om Kanslirätten icke indroges, enär det vore öfverflödigt att för denna domstol aflöna särskilda ständiga tjänstemän, då åtal så sällan egde rum. Hvad för öfrigt angår det belopp, som dittills utgått till vaktbetjeningen, så är detsamma redan indraget. Beträffande åter det arvode af 225 R:dr, som nu utgår till sekreteraren, och 150 R:dr jemte ljuspennningar till aktorn, så, enär den nuvarande sekreteraren har fullmägt på sin tjänst och aktorn, ehuru endast konstituerad, likväl innehåft sin befattning omkring 20 år, har Kongl. Maj:t ansett, att det icke vore billigt att, äfven om tjänsterna indroges, indraga dessa arvoden, hvilken åtgärd emellertid vid dessa tjänstemäns afgang det vore Kongl. Maj:ts afsigt att vidtaga. För öfrigt fann Kongl. Maj:t icke något skäl vara förebragt att indraga denna domstol. Frågan hade då såsom nu blifvit väckt af Revisorerna, hvilka den tanken synes hafva föresväfvat, att Kanslirätten borde upphävas, derföre att den innefattade ett forum privilegiatum för Kanslirättens tjänstemän, men om man utbytte denna domstol mot Hofrätt, så blefve ju äfven denna domstol ett dylikt forum, enär Rådstufvurätten är den allmänna domstolen i första instansen, och såsom vi veta, det forum privilegiatum, som ännu kvarstår för frälsemän i vissa mål, just består uti att dömas af Hofrätt såsom den första instansen.

Vid denna riksdag har Stats-Utskottet anfört ett giltigare skäl för Kanslirättens indragning, nemligen att densamma icke är af behovet påkallad. För min del tror jag ock, att Hofrätten tillfredsställande kan bedöma de mål, som handlagts af Kanslirätten, och skulle Riksdagen ännu en gång tillstyrka denna indragning, så skall jag icke anse mig nödsakad att astyrka bifall till en sådan framställning, men jag ber dock få fästa Kammarens uppmärksamhet på, att slutorden af Utskottets hemställan i denna punkt: "samt i sådan händelse till Riksdagen derom aflåta nådig Proposition", torde, såsom öfverflödiga, böra uteslutas. Kanslirätten, sådan den nu förefinnes, är organiserad på administrativ väg, då departementalstyrelsen år 1840 infördes, och fastställdes i instruktionen för Justitiedepartementet, och sålunda lärer det icke behövas en Kongl. Proposition till Riksdagen för att upphäva denna domstol. Icke heller behöves en dylik för att öfverflytta dess göromål på allmän Hofrätt. Kongl. Maj:t har nemligen i flera för centrala embetsverk här i Stockholm utfärdade instruktioner förordnat, att deras tjänstefel skola åtalas vid Hofrätt; och detta i full öfverensstämmelse med hvad som sägs i 10 Kap. 26 § Rättegångsbalken, som lyder sålunda: "de mål, som den allmänna hushållningen i riket, Kronans hvarjehanda ingälder, så ock de, som någons embete och tjänst, högre eller ringare, och fel deri röra, pröfves och dömes af dem, som Konungen värd och inseende deröfver betrott hafver, efter ty, som i särskilda stadgar derom sägs".

Jag finner således, att, om Riksdagen ännu en gång vill besluta en hemställan i denna fråga till Kongl. Maj:t, så bör denna skrifvelse inskränkas till en anhållan om Kanslirättens indragning och öfverflyttande af dess göromål på allmän Hofrätt.

Herr Björck: Jag ber endast få tillkännagifva, att jag väl inser, att Stats-Utskottet begått ett misstag, då det ansett, att Representationen

ytterligare skulle behöfva yttra sig i en sak af den beskaffenhet som den nu förevarande. Jag tillhör icke den afdelning af Utskottet, som handlagt denna fråga, men jag tror att afdelningen följt det förra årets Stats-Utskotts Utlåtande i frågan och begagnat samma ordalag som då. Emellertid är det alldeles tydligt, att det endast vore en onödig omgång och tidspillan att angående detta ämne påkalla Representationens förnyade yttrande, hvarföre jag ock förenar mig i det nyss gjorda yrkandet, att den sista satsen uti Utskottets hemställan måtte utgå.

Vidare förekom icke; och beslöt Kammaren, med bifall till förslaget i öfrigt, att sista meningen i Utskottets hemställan eller orden: "samt i sådan händelse till Riksdagen derom afåta nådig Proposition", skulle utgå.

Utskottets hemställanden under §§ 9—14.

Biföllos; och

Utskottets slutliga yttrande under § 15 lades till handlingarne.

§ 11.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets nedannämnda Memorial och Utlåtande:

N:o 61, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om afsondring af jord från militieboställslägenheterna Sjöleden och Löks huset samt bostället Tostarp, för att tilläggas exercisfältet Ljungbyhed; och

N:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående upplåtelse till Köpings stad af en del utaf kronolägenheten Byslätten.

§ 12.

Börjades föredragningen af Bevilnings-Utskottets Betänkande N:o 13, angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker.

Utskottets första hemställan rörande 1:sta § i gällande bränvinsförsäljningsförordning af den 26 Oktober 1866.

Bifölles.

Utskottets sednare hemställan rörande samma §.

Herr Ljungman: Enligt nu gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin delas dessa försäljare i tvänne grupper, grosshandlare och tillverkare af bränvin samt minuthandlare, hvilka sistnämnde ega rätt att äfven i mindre partier afyttra denna vara; men i sjelfva verket äro de minuthandlare allesammans, enär det för dylik försäljning stadgade minimibelopp af 15 kannor är alldeles för litet, hvilket också derföre leder till frestelse att kringgå lagen på det ganska vanliga sätt,

som i landsorten kallas "ankring" eller "salning". Såsom motiv för afstyrkande af min motion har Utskottet hänvisat till dess hemställan under § 3 af Betänkandet, och jag skulle visserligen vara nöjd med den derstädes föreslagna skrifvelsen, om jag trodde att derigenom det ofvannämnda missbruket kunde förhindras, men dertill tror jag erfordras strängare åtgärder. Som jag emellertid icke tror, att min motion för närvarande har utsigt att vinna framgång, vill jag åtnöja mig med att instämna uti reservanternas förslag angående denna punkt, hvilket återfinnes å sidan 14 af Betänkandet.

Herr Peter Andersson: Det tyckes, som motionären icke gjort sig riktigt reda för hvad som menas med partihandel med bränvin, då han kunnat föreslå minimibeloppet till 150 kannor. Jag hemställer, om det kan vara rättvist och billigt, att den, som handlar i parti med bränvin eller tillverkar denna vara, icke skulle hafva rätt att försälja mindre belopp än 150 kannor. Man kan till exempel föreställa sig, att han hade blott 149 kannor inne för tillfället, men behöfde penningar för att gälda sina egna skulder; det vore ju då förbjudet för honom att afyttra detta belopp, och följaktligen skulle han nödgas låta denna handel ligga nere, och i det stället för särskilda penningebefoh nödgas afyttra annan sin egendom, som för honom befundes mycket oundgänglig. Jag finner ett dylikt stadgande så orimligt, att jag ej deröfver vill vidare yttra mig, utan yrkar endast afslag å motionen, som enligt min åsigt på ett mindre välbetänkt, för att icke säga oförnuftigt sätt tillkommit, och alltså i saknad af både billighet och rättvisa, samt yrkar således äfven bifall till Utskottets hemställan, hvarigenom blifvit tillstyrkt bibehållande af minimum i fråga om partihandel med bränvin vid 15 kannor.

Friherre Alströmer: Ehuru det visserligen kunde vara önskvärdt, att ett högre minimibelopp vid försäljning af bränvin i parti stadgades, befarar jag likväl, att sådant skulle medföra så många olägenheter i flera afseenden, att jag ej kan annat än anhålla, att Utskottets hemställan måtte bifallas.

Herr Liss Olof Larsson: Ehuru jag, i likhet med motionären, påyrkar en förändring af denna paragraf, har jag dock icke väckt någon motion i detta ämne nu, emedan jag väl minnes, hvilket öde min motion i enahanda syfte rönte vid 1867 års riksdag. Då emellertid äfven nu en dylik motion blifvit väckt, så har jag icke stillatigande velat låta den passera, utan har jag ansett mig böra uttala min åsigt om nödvändigheten af en förändring uti ifrågavarande lagstiftning. Utskottet har afstyrkt motionen hufvudsakligen på grund af den svårighet, "som genom en sådan förhöjning skulle uppstå, isynnerhet för alla dem, hvilka, boende på landsbygden långt ifrån utskänknings- och minuthandelsställen, ej förmodde på en gång inköpa så stort belopp, som af motionärerne såsom det lägsta vid partihandel antagits". Detta skäl förfaller dock, då man vet, att kommunerna hafva rättighet att inrätta utminuteringsställen, der bränvin kan fås; och så långt hafva vi nu kommit, att vi hafva handelsbodar snart sagdt i hvarje by på landet, och den vigtigaste handelsvaran

derstädes är just bränvin. Jag tror derföre, att man bör höja detta minimumbelopp vid försäljning af bränvin för att i någon mån söka omöjliggöra det sätt, som i allmänhet begagnas för att kringgå lagen och är känt under namn af "salning".

För min del vill jag således yrka afslag å Utskottets hemställan samt bifall till den vid detta Betänkande bifogade reservationen af Grefve Hamilton.

Herr Falkman: "Det är ett gammalt ordspråk som säger: "att för mycket och för litet skämmer allt". Likasom jag derföre tror, att den nu gällande föreskriften för partihandel med bränvin bestämmer ett för lågt minimum, hvilket stadgande ej rätt gerna kunnat hafva annan grund, än att en ankare innehåller 15 kannor, så anser jag äfven, att motionärens förslag, som uppställer 150 kannor såsom minimum, går för långt i en motsatt riktning; och föreställer jag mig, att reservantens åsigt har så mycket skäl för sig, då han föreslår 50 kannor såsom minimum, att Kamraren har stor anledning att bifalla hvad reservanten i sådant afseende föreslagit, hvilket jag för min del påyrkar.

En talare ifrån Blekinge framhöll, hurusom, enligt hans förmenande, motionären gått för långt i denna fråga, men han tyckte hafva förbisett, att motionären sjelf var benägen att erkänna möjligheten deraf att han föreslagit en för hög siffra, samt att han icke skulle hafva något emot att densamma nedsattes i enlighet med reservantens förslag.

Herr Jonas Andersson: Så vida afsigten är att förekomma lönnkrögeriet och den så kallade salningen, tror jag detta ingalunda vinnes med motionärens förslag, utan att detta tvärtom leder till ett alldeles motsatt resultat. Det är nemligen gifvet, att, så länge allmogen anser sig behöfva köpa bränvin, densamma, derest för stort quantum bestämes såsom minimum, skall tvingas att kringgå författningen och tillgripa den så kallade salningen. Vill man derföre förekomma denna sednare, så bör man icke gå till väga på det sätt motionären nu föreslagit; och yrkar jag på sådan grund bifall till Utskottets Betänkande i denna punkt.

Herr Engman: Då icke någon bör tvingas att köpa mera bränvin än han behöfver, eller att supa mera än han sjelf vill, så kan jag för min del icke annat än yrka bifall till Utskottets hemställan i denna punkt, då motionärernes yrkande, genomdrifvet till lag, skulle mycket mera befordra än förhindra lönnkrögeriet, till föga fromma för någon samhällsmedlem.

Öfverläggningen förklarades slutad. I öfverensstämmelse med de derunder gjorda yrkandena framställde Herr Talmannen propositioner på dels bifall till Utskottets hemställan och dels afslag derå och bifall till det förslag till lydelse för ifrågavarande paragraf, som blifvit framställt i Herr Grefve H. A. Hamiltons vid Betänkandet fogade reservation. Herr Talmannen tillkännagaf sig hafva funnit den förra af dessa propositioner besvarad med öfvervägande ja; men då votering begärdes, blef för densam-

mas anställande uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet, i afseende å Herr C. Ljungmans motion N:o 142, hemställt under § 1 af dess Betänkande N:o 13,

Den, det ej vill, röstar ja;

röstar nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit det förslag till lydelse för bränvinsförsäljningsförfattningens 1 §, som blifvit framställd i Herr Grefve H. A. Hamiltons vid Betänkandet fogade reservation.

Omröstningen utföll med 95 ja och 41 nej; och hade Kammaren således bifallit Utskottets hemställan.

Dernäst förekom *Utskottets hemställan rörande 2:dra § i ofvannämnda förordning och yttrade:*

Herr Rosenberg: Äfven med fara att stöta emot på åtskilliga håll inom Kammaren, hvilket jag så mycket heldre förutser, som jag har mig bekant, att Kammaren förut beslutat i enlighet med hvad Utskottet nu föreslagit, nödgas jag dock bekänna, det jag, för min del, icke kan bifalla Utskottets hemställan i denna punkt. Jag tror nemligen, att den föreslagna ändringen först och främst skulle i hög grad befordra drycken-skapen. Mången arbetare med ett ringa belopp af 25 å 50 öre i fickan skulle säkerligen, om det stode honom öppet att tillhandla sig 20 kubik-tum bränvin, härfpå nedlägga denna sin arbetsförtjenst, som annars var afsedd för hans kanske hungrande hustru och barn, hvaremot, om ett sådant tillfälle icke står honom öppet, han möjligen kunnat undvika frestelsen. Vål har Utskottet sagt, att en motvigt låge deri, att å de ställen, der minuthandel med bränvin sålunda egde rum, det vore förbjudet att förtära bränvinet på stället; men det vill synas mig, som hade Utskottet icke haft sig bekant huru härmed i verkligheten tillgår. Det finnes nemligen antingen i närheten af försäljningslokalen en stuga, der köparen kan förtära sitt bränvin, eller ock är ett särskildt rum dertill anordnadt i sjelfva det hus der bränvinshandeln bedrifves, hvarföre detta korrektiv lärer blifva föga verksamt.

Ett annat skäl för afslag å Utskottets Betänkande är, att genom bifall dertill den för utskänkning och minuterung ingående skatten i hög grad skulle minskas. Denna skatt är för närvarande högre för den som bedrifver utskänkning med bränvin, än för den som dermed idkar minuthandel; men om nu den föreslagna ändringen godkändes, skulle deraf otvifvelaktigt följa, att antalet af dem, som anmälde sig till idkande af utskänkning komme att betydligt förminskas. Från hvilken synpunkt derföre saken än betraktas, vill det synas mig, som skulle den föreslagna ändringen icke medföra någon nytta, utan snarare motsatsen, hvarföre jag, för min del, också påyrkar att densamma icke måtte af Kammaren godkännas.

Herr Vougt: Likasom vid föregående riksdagar måste jag äfven nu, så vidt jag förmår, motarbeta all nedsättning af minimiqvantiteten vid bränvinsförsäljning i minut. Jag hyser visserligen ingen förhoppning att Kammarens beslut i frågan skall utfalla annorlunda än förr; men anser mig ändock skyldig att till protokollet anföra mina betänkligheter mot en förändring, den jag icke kan finna nödig eller nyttig, och som ofelbart komme att medföra icke allenast olägenheter för samhällena, utan äfven minskade inkomster såväl för dessa som för Statsverket, derest det nemligen lyckas att, på sätt nu och flera gånger förut blifvit ifrågasatt, dit indraga kommunernas hittillsvarande andelar af bränvinsskatten. Vål vet jag, att här i hufvudstaden, hvarest bränvinsförsäljningen alltid varit ordnad efter ett slags undantagslagstiftning, liffiga sympatier finnas för Utskottets föreliggande förslag; men härutinnan, såsom i många andra hänseenden, äro hufvudstadens intressen icke desamma som småstädernas och landsbygdens, utan i det närmaste alldeles motsatta.

Om derföre den förändring Herr Bennich uti sin vid Utskottsbetänkandet fogade reservation föreslagit, möjligen antages, så skulle jag för min del visst icke missunna Stockholmsboarne att deraf draga nytta, i händelse någon sådan står att på den vägen vinnas. Emellertid är jag af den öfvertygelse, att de motiv, som ligga till grund för motionen och jemväl i viss mån för Betänkandet, icke vid en mera omsorgsfull pröfning kunna sägas hålla streck. Det får nemligen icke förbises, att bränvinsutskänknigen är en både laglig och loflig rörelse; och att idkarne deraf, hvilka betala 15 öre mera i skatt för hvarje afyttrad kanna spritvaror, samt hafva att vidkännas betydligt högre omkostnader för lokal och betjening än minuthandlarne, icke rättvisligen böra underkastas det intrång i sina lagfångna rättigheter, som ovilkorligen drabbar dem, derigenom att minuthandeln medgifves rätt till försäljning af ett så ringa quantum som en femtedels kanna. Detta må nu betyda mindre i hufvudstaden, der inkomsterna äro så betydliga, att man icke behöfver taga sig nära af den minskade skatten, ja der det understundom är så godt om penningar att de kastas ned i sjöbotten; men i landsorterna är man tyvärr nödsakad att noga taga vara på alla kommunala inkomster. En af de förnämsta grunderna för nu gällande bränvinslagstiftning var äfven, att genom spritdryckernas fördyrande superiet skulle inskränkas. Nu synes det, som skulle rätta syftmålet vara raka motsatsen, men jag kan icke finna sådant ega ens skenet af rimlighet. Ej heller tror jag, att den oftanämnda förändringen skulle lända hufvudstaden till något egentligt gagn. Det ojemförligt största antalet af Stockholmsboar, som konsumera spritdrycker, torde hädanefter som hittills hysa en afgjord benägenhet att förtära desamma på utskänkningsställena, och synnerligast inom sådana lokaler, hvilka derjemte erbjuda andra njutningar, såsom kaffedrickning, cigarrökning, musikunderhållningar, åskådandet af granna dekorativa anordningar medelst speglar och dylikt som tjusar sinnet; och fara värdt är det, att, i fall minuthandlarne icke vilja vidtaga likartade kostsamma tillställningar i afseende å sina försäljningslokaler, antalet af deras kunder ej kommer att ökas efter förändringens genomförande, och följaktligen ej heller vinsten på rörelsen att stegas. Det kan äfven med skäl ifrågasättas, huruvida hemsupningen är i moraliskt hänseende mindre skadlig, åtminstone hvad det uppväxande släktet beträffar, än måttlig förtäring af spritdryc-

ker på offentliga ställen der kontroller kunna utöfvas; men härpå vågar jag likväl icke nu inlåta mig. Måhända skulle i allt fall genom andra nyttiga reformer, beroende på hufvudstadens innevärnars egen goda vilja, motionärens önskingar till någon del kunna realiseras. Det lider nemligen icke tvifvel, att, derest husbönder och arbetsgifvare ville mera allmänt återgå till det gamla goda sättet att lemna arbetaren mat hemma i huset, krogarne komme att mindre flitigt besökas af de klasser, hvilkas gagn man säger sig företrädesvis vilja befordra. Att arbetaren hädanefter skulle köpa sin föda på krogen, men bränvinet hos minuthandlaren, är deremot föga sannolikt. Vill man ytterligare möjliggöra en prisnedsättning på bränvinet i allmänhet, så gifves dertill en utväg medelst upphäfvande af den accis, som under benämning af vindragareafgift här i hufvudstaden påföres alla sjöledes ankommande spritvaror, äfven om kärlden af egarne sjelfva bäras direkte från fartygen, utan att broar och kajer beröras af desamma. Skulle nu, såsom antagligt är, förslaget blifva utaf denna Kammare godkänt, anser jag ordningen fordra återremiss af Betänkandet i den syftning, att jemväl § 29 uti förordningen om bränvinsförsäljningen må undergå förändring derhän, att det förbud för bränvinsutskänkning till minderåriga personer densamma innefattar må utsträckas jemväl till minuthandeln, ty eljest inträffar det säkerligen ganska ofta, att minderårig, med anlag för dryckenskap, skall veta begagna sig af den lätta utväg för nämnda oarts tillfredsställande rättigheten att på minuthandelsställen förse sig med 20 kubiktum bränvin och i närmaste vrå förtära den kära drycken bereder honom, hvilket nu icke går lika ledigt, då penningar måste anskaffas till 50 tum i sender. Jag förbehåller mig alltså att längre fram, om jag dertill finner mig befogad, få påyrka dylik återremiss, hvilken desto heldre torde böra vidtagas äfven i landsbygdens intresse, som det är en känd sak, att vid marknader och auktioner med flera dylika tillfällen, då bränvinsförsäljning på landet är förbjuden, minderåriga barn pläga kringbära och till menigheten försälja smärre kvantiteter bränvin på flaskor och buteljer, utan att kunna af lagen åtkommas, enär de till följd af minderårigheten äro från allt straff befriade, och det alltså kan inträffa, att detta oskick snart utvecklar sig till en ganska lönande industri, så vida något minuthandelsställe i närheten finnes, der nytt förråd stundligen kunde afhentas i så obetydliga poster som en femtedels kanna hvarje gång. Ehuru, såsom jag i början af detta anförande yttrade, min protest torde tjena till ingenting, får jag på uppgifna skäl afstyrka bifall till den föredragna punkten i Betänkandet.

Herr Liss Olof Larsson: Jag skulle gerna hafva kunnat afstå från ordet och instämma med de föregående talarne, eftersom de uttalat alldeles enahanda åsichter med dem jag hyser; men jag vill dock, eftersom jag nu fått ordet, tillägga några ord. Om, på sätt Utskottet föreslagit, minimum vid minuthandel med bränvin nedsättes till 20 kubiktum, så blifver icke någon skilnad mellan utskänkare och minuthandlare af bränvin, än att på ena stället supes inom och på det andra utom försäljningslokalen. Dessutom vill jag påpeka ett bland Utskottets skäl, som förefaller något besynnerligt. Utskottet säger nemligen: "stadgandet att hvar och en som för tillrälet behöfver t. ex. en butelj af spirituös dryck nöd-

vändigt måste inköpa tvänne eller tillsammans en half kanna är uppenbarligen sådant, att dess rättsgrund är svår att uppsöka"; mig synes att denna rättsgrund är lika svår att finna, om minimum nedsattes till 20 kubiktum, ty om en person skulle hafva behof af allenast 10 kubiktum bränvin, hvarför då tvinga honom att köpa 20? Jag kan således icke finna större rättsgrund i Utskottets förslag än i nu gällande författning; och yrkar jag därför, i likhet med föregående talare, afslag å Utskottets hemställan, till dess jag får se, om bättre skäl för den ifrågasatta förändringen kunna anföras.

Herr Friherre Alströmer: Då denna Kammare vid föregående riksdag bifallit Utskottets ifrågavarande förslag, så har jag svårt att föreställa mig, att Kammaren nu skulle kunna komma till något annat resultat, helst förändrade förhållanden icke sedan sistlidne riksdag inträffat. Efter mitt förmenande tala också flera skäl för bifall till samma förslag. Så är det till en början olämpligt att bibehålla en lag, hvilken, då den gäller icke blott bränvin utan äfven andra spirituösa drycker, såsom punsch, konjak m. m., gifvit anledning till många klagomål, och hvilken i sin tillämpning dessutom svårligen kan kontrolleras. Då ifrågavarande lag vid 1854 års riksdag tillkom, ansåg dåvarande Bevillnings-Utskott, att en fjerdedels kanna borde stadgas såsom minimum vid minuthandel med bränvin, och var det allenast en tillfällig omständighet, som gjorde att Utskottets förslag icke blef af Rikets Ständer antaget, hvidan således äfven häri ligger ett skäl att bifalla förslaget om nedsättning i minimum till en femtedels kanna. Äfven för att motverka superiet anser jag, i motsats mot hvad de föregående talarne antydt, den föreslagna förändringen vara nyttig och ändamålsenlig. Den, som icke vill gå på krogen, men ändå vill hafva sitt behof af bränvin, tvingas nu att antingen mot sin vilja besöka krogen eller ock köpa mera bränvin än han verkligen behöfver. För min del anser jag mig därför böra yrka bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Friherre von Schulzenheim: Man bör söka i bränvinslagstiftningen, såväl angående fabrikationen som försäljningen, åstadkomma något förnuftigt; men ehuru detta torde vara omöjligt, med mindre lagstiftningen alldeles omgöres, bör väl Riksdagen söka närma sig det förnuftiga i vissa detaljer af lagstiftningen, och detta har onekligen varit Utskottets mening, då det föreslagit 20 kubiktum såsom minimum vid minuthandel med bränvin. Då man stiftar lagar, bör man ock söka göra sig reda för, huru dessa lagar kunna komma att verka. Då lagstiftningen gör skilnad emellan partihandel och minuthandel samt utskänkning af bränvin, bör man väl för minuthandeln bestämma ett minimibelopp som motsvarar det mått, som i allmänhet brukas inom landet. I Sverige användes icke, annat än undantagsvis, något kärl som är skapat såsom en hel kanna; deremot har behöfvet af buteljen såsom enhet länge gjort sig känt. Den motsvarar ungefär en fjerdedels kanna, men då kannan numera är delad i 100 kubiktum, har man ansett, att 20 kubiktum vore ett lämpligt minimimått vid minuthandel. Utom den praktiska fördelen häraf förekommer den viktiga grundsatsen, att man bör så mycket som möjligt söka minska

bränvinssupandet å krogarne, hvilket är långt mera demoraliserande än förtärande af spritdrycker i hemmet, der närvaron af hustru och barn oftast förekommer de öfverdrifter, till hvilka det dåliga kamratskapet å krogarne ej sällan gifver anledning. Det är äfven i följd af flera andra omständigheter, som Utskottet tillstyrkt den ifrågavarande förändringen. En bland de förnämsta är, att tvånget att vid minuthandel köpa större quantitet bränvin, än man för tillfället behöfver, leder icke till att befrämja nykterheten, utan snarare motsatsen. Dertill kommer att i utlandet, hvarifrån spritviner, rom och konjak allt mera och mera importeras, förekommer icke kannan såsom enhet, utan buteljen. Om man nu behöfver en butelj af någon af dessa spritvaror, så får man icke köpa en butelj utan nödgas taga två. Detta har föranledt åtskilliga besynnerliga förhållanden, särdeles i Stockholm. De stora vinhandlarne få icke sälja mindre än en half kanna eller två buteljer spirituösa drycker. För att likväl kunna afyttra allenast en butelj hafva de måst skaffa sig utskänkningsrättighet, med hvilken följer förbindelse att äfven hålla mat. Då nationen genom en onaturlig lagstiftning tvingas att kringgå lagen, har Utskottet, för att förekomma detta, ansett en ändring böra vidtagas, hvarigenom icke någon tvingas att köpa större quantitet än han för tillfället behöfver.

Herr Bennich har i afgifven reservation föreslagit den medelväg, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, uppå framställning af vederbörande myndigheter, skulle ega att, der sådant pröfvades för orten lämpligt, stadga, att lägsta försäljningsbeloppet vid minuthandel med bränvin inom kommunens område skulle utgöra en femtedels kanna eller tjugu kubiktum.

Då likväl hufvudsaken är, att man öfverallt tillåter afhemtandet å ett kärl, som är det allmännast förekommande, hvarigenom, enligt mitt förmenande, kroglifvet skall i väsendtlig mån förminskas, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Hedlund: Den undantagslagstiftning, som råder i afseende på bränvins tillverkning och försäljning, har ett moraliskt ändamål, och bränvinshandeln får derföre icke bedömas från synpunkten af den absoluta frihet, hvilken är rådande i handeln i allmänhet. Jag kan derföre icke, i likhet med den näst föregående talaren, finna, att denna lagstiftning kan kallas oförnuftig, derföre att den tagit hänsyn till ett sådant ändamål. Hafva vi då haft någon olägenhet af denna lagstiftning? Jag är af en motsatt åsigt och jag är öfvertygad att opinionen inom landet erkänner, att befolkningen efter denna lagstiftnings införande vunnit i sedlighet och välförstånd. Skall man då, blott derföre att man tycker det vara obehvämt att köpa två buteljer konjak, då man behöfver endast en, ändra denna lagstiftning.

Skulle förslaget, såsom Utskottet antyder, hafva tillkommit i nykterhetens intresse, så vågar jag jäfva en sådan opinion och påstå, att hvar och en, som talar i nykterhetens intresse, bör motsätta sig förslaget om nedsättning i minimiquantiteten vid minuthandel. Den fattige, som icke eger ett högre penningebelopp, kastar bort sin tolfskilling, då han kan få köpa en så liten quantitet bränvin, som motsvarar detta belopp, och det var just för att förekomma detta, som minimiquantiteten i nu gällande
författning

författning blifvit bestämd till half kanna. Erfarenheten har icke heller jäfvat riktigheten af denna bestämmelse.

Om man betraktar frågan såsom en ren ordningsstadga, så torde det af Herr Bennich framlagda förslaget vara förtjent af uppmärksamhet.

I enlighet med den åsigt, jag förut i denna fråga uttalat, yrkar jag afslag å Utskottets hemställan.

Herr John Ericson: Den föreslagna förändringen har just det moraliska syfte, som den föregående talaren velat fränkänna det, då man nemligen genom att kunna få köpa och till hemmet medtaga en qvantitet, som icke öfverstiger det tillfälliga behovet, skall arhållas från kroglifvet; och det torde icke kunna nekas, att lagen bättre skall uppfylla sitt ändamål i detta hänseende, om såsom minimibelopp bestämmes en qvantitet, som motsvarar ett allmänt förekommande mått och icke är större än det tillfälliga behovet kräver.

En talare har framhållit, att den föreslagna förändringen skulle för utskänkarne medföra olägenheter. Utom det att jag icke tror att förändringen skulle åstadkomma en sådan verkan, ber jag att få erinra den värde talaren, att lagen stiftas icke i någon viss näringsklass' intresse utan för samhällets bästa.

Då jag således tror, att ej blott moraliska utan äfven praktiska skäl tala för den ifrågasatta nedsättningen, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr P. Olsson: Enligt min uppfattning finnas tvänne omständigheter, som hämma superiet och hvilka här vid lag böra tagas i betraktande. Den ena att man vid minuthandel af bränvin icke får köpa så liten qvantitet som helst, och den andra att varan må vara så dyr som möjligt. Dessa omständigheter förbises, då Utskottet föreslår minimiqvantitetens nedsättning till 20 kubiktum. Det är känt att priset hos utskänkaren är högre än hos minuthandlaren, likasom det torde vara känt, att man hos utskänkaren kan få köpa hvilken qvantitet som helst.

Man har sagt, att lagar, som ej efterlevas, böra ändras eller upphävas. Då blefve detta förhållandet med de flesta lagar, och bränvinslagstiftningen i dess helhet borde då ändras, ty ingen lag har blifvit öfverträdd mera än denna. Detta skäl torde således icke tala för den föreslagna ändringen.

Vidare har man sagt, att man nu ofta tvingas att köpa större qvantitet spirituösa drycker än man behöfver. Då man hos utskänkaren kan köpa den lilla qvantitet, man vill hafva, ser jag icke hvarföre man skall hos minuthandlaren köpa mer än man behöfver.

Det finnes dock en omständighet, som talar mera än alla andra, och det är, att, om man underlättar tillfället att köpa bränvin för billigare pris, ingenting mera än detta befordrar superiet.

Till grund för denna lagstiftning ligger att så mycket som möjligt fördyra inköpet och försvåra åtkomsten af bränvin och derigenom minska fyllerilasten, och denna grundsats bör man söka fasthålla. Då jag icke

hört några giltiga skäl häremot anföras, anhåller jag om afslag å Utskottets förslag.

Herr Rosenberg: Jag erkänner gerna, att de, hvilka såsom skäl för den ifrågasatta förändringen anført olägenheten att tvingas köpa två buteljer likör i stället för en, hafva rätt från sin ståndpunkt; men jag talar i den fattige arbetarens intresse, och denne kan gerna undvara de utländska likörerna. Dessutom kan jag icke finna, att det kan medföra någon svårighet för dem, som hafva råd att dricka sådana fina drycker, att köpa två buteljer på en gång. Annat är förhållandet med den fattige arbetaren, och i likhet med den siste talaren anser jag, att, i samma mån man underlättar tillfället för dem att köpa bränvin, i samma mån verkar man i superiets intresse, enligt det gamla ordspråket: tillfället gör tjufven.

Afser man de utländska spritvarorna, så konsumeras de mest i städerna, och der har man lätt att vända sig till utskänkarne för att erhålla dem. Deremot skulle man göra mycket illa, om man å landet, der ofta något utskänkningsställe icke finnes på flera miles afstånd, underlättade anläggningen af minuteringsställen, der bränvin kunde få köpas i så ringa kvantitet som 20 kubiktum.

Jag vidhåller mitt förut under diskussionen framställda yrkande.

Herr Hierta: Jag instämmer med den siste talaren deri, att man bör söka, såvidt möjligt är, minska superiet, och tror jag äfven detta hafva skett genom husbehofsbränningens upphörande, men deremot tillåter jag mig sätta i fråga, om detta goda ändamål äfven befordrats genom en mängd andra åtgärder, som tillkommit genom den nya bränvinslagstiftningen, såsom bränvinets fördyrande genom konstlade medel samt en mängd föreskrifter rörande villkoren för försäljningen af denna artikel. Herr Friherre v. Schulzenheim har, enligt min tanke, anført det bästa som kan sägas i denna fråga, och ämnar jag nu icke upprepa detsamma, utan blott tillägga, att erfarenheten just icke visat så lyckliga resultat af det förmynderskap, som man ansett sig böra taga öfver folket, såväl i många andra hänseenden som synnerligast i fråga om bränvinslagstiftningen.

Hvad angår Herr Rosenbergs yttrande derom, att genom den föreslagna förändringen frestelse lättare skulle uppstå för arbetsfolk att förvandla sina penningar i bränvin, så vill jag blott erinra, att just det förhållandet, att man å minuthandelsställen icke kan få köpa mindre än en half kanna bränvin, troligen icke så sällan drifver arbetaren till att besöka krogen, hvilket annars icke skulle inträffat. Jemföra vi förhållandet hos oss med förhållandena i andra länder, såsom till exempel Frankrike, Danmark eller Preussen, så finna vi, att der icke existerar någon sådan inskränkande lag i fråga om bränvins försäljning som hos oss, och dock tror jag icke någon vågar påstå, att fyllerilasten i dessa länder är större än hos oss. I Frankrike och Danmark står det fritt för den, som annars är berättigad till bränvinsförsäljning, att sälja bränvin till så liten kvantitet som helst. I England deremot äro åtskilliga inskränkande åtgärder vidtagna i afseende å försäljningen af spirituösa drycker; och gå dessa till och med så långt, att på ställen der mat serveras det icke är tillåtet att köpa bränvin, utan hemtar uppässaren bränvin från ett ställe i närheten

— vanligen i huset bredvid — och ställer fram ett glas åt gästen, men därför har dock superiet icke aftagit, utan har bränvinskonsumtionen hopats på vissa ställen, der minuthandel med bränvin eger rum och hvarest, synnerligen om Lördagsaftnarne, trängseln är så stor, att tillfälle till sitt-plats icke finnes, utan hvarje främmande tager sitt behof af bränvin, stående vid disken. Oaktadt bränvinets dyrhet har, enligt hvad statistiska uppgifter utvisa, antalet af de personer, som i England blifvit fällda för fylleri år ifrån år ökats, och vill det således synas, som om ändamålet att motverka superiet icke vunnos genom lagar, som inskränka handeln med bränvin. För min del yrkar jag därför bifall till hvad Utskottet i denna punkt föreslagit.

Herr Wedberg: Som grunden för den lagstiftning hvarom här är fråga bör vara icke konsumtionens befrämjande utan sedlighetens, så kan jag icke annat än till protokollet nedlägga min protest emot Utskottets förslag i förevarande punkt. För öfrigt delar jag helt och hållet Herr P. Olssons åsikter i saken och instämmer i hans yrkande.

Herr Grafström: Jag ber att få yttra endast några få ord. Den föreslagna förändringen är i sedlighetens intresse, åtminstone var det just i den mening jag väckte motion i ämnet. Jag kan icke begripa, huru man kan finna det vara sedligare att man skall köpa 2 buteljer konjak eller bränvin än 1 butelj.

Kommer ett stop bränvin väl hem i arbetarens boning, så går det nog åt lika väl som 20 kubiktum. Under det närvarande förhållandet går det så till, der flera arbetare äro samlade, att de som äro supiga och icke kunna få ihop penningar att köpa ett stop, narra andra, som eljest kunde vara mindre benägna att öfverlemna sig åt dryckenskap, och förleda dem att, som det heter "sala ihop". Vore nu tillåtet att köpa 20 kubiktum, så behöfde sådant icke förekomma. Hvad för öfrigt beträffar de olika förhållandena i städerna och på landsbygden, så tror jag och har äfven af fullt trovärdige och sakkunnige representanter från landsorten hört, att hvad som är nyttigt i städerna är det ock på landet. Jag vill emellertid icke längre uppehålla Kammaren utan inskränker mig till att yttra den förhoppningen, att Andra Kammaren blifver sin förut uttalade åsigt trogen och bifaller förslaget.

Herr Hæggström: Som det nu är stäldt, att på utminuterings-lokalerna icke får säljas mindre än en half kanna, så tvingas ofta personer, som icke äro i tillfälle att eller anse sig på en gång behöfva köpa så mycket, att på utskänkningsstället förskaffa sig det mindre för tillfället önskade quantum, hvilket då vanligen der förtäres. Men huru ofta inträffar icke då, att bekanta, som köparen måhända icke på lång tid träffat, inkomma, och att köparen derigenom förledes att stadna kvar och förtära långt mer än han först ernat, så att han ofta kommer rusig derifrån, efter att på bränvin hafva förstört hela dags- eller veckopenningen. Finge den mindre konsumenten deremot å ett utminuteringsställe, der varan icke får förtäras, köpa ett så litet quantum som 20 kubiktum, så komme han oftast att förtära det i sitt eget hem

och derigenom undgå de många frestelser, som utskänkningsstället ovedersägligen medför.

Få kommuner på landet inrätta eller tillstådja utskänkningsställena, af fruktan för det obehag de onekligen i mer eller mindre grad alltid orsaka. Utminuteringsställena komma der icke heller till stånd, emedan dessa genom den för högt bestämda minimiqvantiteten icke kunna motsvara det med dem afsedda ändamålet. Följden häraf är också den, att lönnkrogar frodas öfverallt, och att nykterhet och laglydnad, om icke rent af motverkas, dock icke, som sig borde, befordras genom nu gällande stadgande. Jag anser därför den af Bevillnings-Utskottet föreslagna förändringen både lämplig och nyttig och yrkar således bifall till Utskottets förslag i den nu föredragna punkten.

Herr von Troil: Jag har lika litet af den diskussion, hvilken i dag förekommit, som af de föregående Riksdagarnes kunnat öfvertyga mig om nyttan af det förslag, Utskottet här tillstyrkt. Jag tror visst, att ett sådant stadgande som det föreslagna kan vara beqvämt för Stockholms stad likasom för andra städer samt äfven ligga i en och annan landthandlandes intresse, men för landsbygden i allmänhet anser jag det rent af skadligt, då det efter min öfvertygelse skulle befordra superiet. Hade Utskottet fäst sig vid Herr Bennichs i hans reservation yttrade mening, eller framkommit med något särskildt förslag för städerna, så kunde det väl möjligen haft något skäl för sig. Under närvarande förhållanden får jag emellertid förklara att jag röstar för afslag.

Herr Östman: Jag tror för min del, att erfarenheten talar för den här föreslagna förändringen. Ingen kan väl nemligen påstå, att superiet tilltagit nu, då man får köpa en half kanna, i jemförelse med den tiden då man på utminuteringsställena icke fick köpa mindre än en hel kanna. Derför tror jag icke heller, att det nu skulle medföra någon fara att nedsätta detta minimum till 20 kubiktum; och som jag således icke anser att Utskottets förslag skulle medföra några menliga följder, så yrkar jag bifall till detsamma i den här föredragna punkten.

Herr Kinmanson: Jag vill icke uppehålla Kammaren, utan får endast förklara, att jag förenar mig med dem, som yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Carl Ifvarsson: Som alla diskussioner om bränvin vid våra riksdagar vanligen äro lika långa som tråkiga, så skall jag för min del icke vara vidlyftig. Jag vill endast hafva till protokollet antecknad min mening. Då det vid denna, liksom vid föregående riksdagar, är min åsigt, att den i närvarande bränvinslagstiftning stadgade minimiqvantiteten för utminutering bör nedsättas, så grundar sig denna min öfvertygelse derpå, att lönnkrogarne i vårt land komma att ökas, ju längre man dröjer med denna förändring. På landsbygden finnas få utskänkningsställena, och i följd deraf måste naturligtvis lönnkrögeriet frodas, då den som så önskar icke kan på utminuteringsstället få förse sig med en mindre qvantitet spirituosa än en half kanna. Icke heller anser jag det öfver-

ensstämma med rättvisa och billighet, att den, som kan vara belåten med en mindre kvantitet, skall af lagen *vingas* att köpa en större. Jag skulle icke förundra mig, om städernas representanter motsatte sig det förevarande förslaget, ty i städerna finnas tillräckligt med både utminuterings- och utskänkningsställen, men på landet är förhållandet helt annat. I nykterhetens och ordningens intresse yrkar jag emellertid lika mycket bifall till Utskottets förslag, som andra yrkat afslag.

Öfverläggningen var slutad. Af de propositioner, som, i enlighet med de gjorda yrkandena, nu framställdes på dels bifall till Utskottets hemställan och dels afslag derå jemte bibehållande af författningens nuvarande stadgande, förklarade Herr Talmannen den förra besvarad med öfvervägande ja, men då votering begärdes, uppsattes nu, justerades och anslags följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt under § 2 i dess Betänkande N:o 13,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, beslutat, att § 2 i gällande bränvinsförsäljnings-författning skall bibehållas vid sin nuvarande lydelse.

Omröstningen utvisade 84 ja och 51 nej; i följd hvaraf Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Utskottets första hemställan, angående meranämnda förordnings § 3.

Biföll

Utskottets sednare hemställan rörande sistberörde §.

Herr Sven Hansson: Jag anser det här föreslagna stadgandet icke lämpligen kunna införas i en lagparagraf. Jag är visserligen icke jurist, men jag hemställer till dem som äro det, huru förfaras skulle, om jag t. ex. åtager mig att åt mina grannar hemföra 15 kannor bränvin och jag utskiftar det i 20 kubiktum till 75 personer. Skall jag då böt-fällas som bränvinsutminuterare? Jag skulle dock tro, att jag, för att undgå det, blott behöfde styrka, att jag köpt det på ett utminuteringsställe. Det blir åklagarens sak att bevisa, att jag köpt varan på ett partiställe. Det heter i Utskottets förslag "å försäljningsstället". Hvilket försäljningsställe? Jag anser detta innebära en otydlighet, som skulle göra stadgandet för åklagaren omöjligt att med framgång åberopa. Jag yrkar derföre återremiss af den här förevarande punkten.

Herr Engman: För min del tror jag icke, att man behöfver vara mycket jurist, för att inse det opraktiska i detta förslag. Om en person på anmodan inköpt en ankare bränvin att fördela mellan sig och någon

bland sina grannar, så skulle han väl då efter detta förslag kunna bötfällas för detta samhällsvådliga brott till ett eller annat 100 R:dr. Detta är ju likväl orimligt. Jag vill visserligen icke bestrida, att på några orter sådana missbruk kunna ega rum, som dem Herr Jungmarker omtalat, och der så sker borde onekligen böter ega rum. För min del vill jag väl icke motsätta mig återremiss, men då frågans afgörande icke brådskar, så kan den gerna uppskjutas till en annan riksdag, och jag yrkar derföre afslag. Ett annat sätt att förhindra salningen vore att bötfälla den som inom en mils afstånd från der bränvinet vore inköpt företoge sig att dela detsamma, synnerligast i små partier under t. ex. 5 kubiktum.

Herr Rylander: Lika med en föregående talare anser jag detta förslag olämpligt. Visserligen erkänner jag, att ganska stora olägenheter kunna uppstå af den här omtalade salningen, men sådan förekommer väl endast på vissa orter; åtminstone har något sådant icke afhörts i min ort. Om detta olämpliga förslag antages, hvem är det som hårdast deraf drabbas, jo vår ordentliga medelklass. Jag yrkar derföre afslag.

Herr Friherre Alströmer: Det förslag Utskottet här framlagt har föranledts af behovet att undanrödja den s. k. salningen. Motioner i samma syftning hafva väckts vid flera riksdagar och vid denna riksdag icke mindre än fyra, ehuru endast Herr Jungmarkers föranledt detta förslag. Utskottet har sökt utfinna något medel mot detta skamliga öfverträdande af författningen. Att densamma i sitt nuvarande skick icke är tillräcklig att motverka eller bestraffa ifrågavarande oskick, visar sig deraf, att personer, som derför blifvit anklagade, gått ansvarsfrie, just emedan författningen icke är tydlig. Genom det närvarande förslaget skulle salningen, om icke helt och hållet försvinna, dock i betydlig mån motverkas och försvåras. De anmärkningar, som här blifvit gjorda, kan jag icke tillerkänna någon giltighet, ty de grunda sig på försök att försvara en olaglig handel. En person reser in ifrån landet och köper 15 kannor bränvin, för att sedan utskifta det åt andra. Sådant kan icke vara lagligt, då varan är köpt på ett partiställe. Deremot äro farhågorna för dessa åtal icke grundade, om bränvinet är köpt på ett utnininuteringsställe. Det är visst sannt, att det föreslagna stadgandet innebär en af dessa preventiva åtgärder, hvilka bränvinslagstiftningen i mängd innehåller, men då salningen onekligen innebär ett i hög grad skadligt kringgående af lagen, så tror jag att domstolarne genom ett bestämdt och förtydligande stadgande böra sättas i stånd att fälla till ansvar för detta öfverträdande af hvad som redan enligt den nu gällande författningens egentliga mening måste anses som förbjudet. Jag yrkar alltså bifall till Utskottets förslag.

Herr Printzensköld: Jag tvekar visst icke att uttala den åsigt, att den s. k. salningen är ett oskick som bör stäffas, men det förslag Utskottet här i detta ändamål framlagt är af den beskaffenhet, att ansvar komme att drabba äfven andra, ty om t. ex. två personer slå sig tillsammans att köpa 15 kannor bränvin, så skulle den, som verkställde handeln och delade med sig något deraf, vara skyldig till böter. Jag yrkar afslag.

Herr Isberg: Jag ber att få instämman med den föregående talaren i yrkande af afslag. Det är alldeles gifvet, att ett sådant stadgande som det här föreslagna i tillämpningen skulle leda till verkliga orimligheter. Så t. ex. om jag köpt 15 kannor 19 kubiktum bränvin och aflemnar 15 kannor till en annan, så har jag kvar 19 kubiktum, hvilket är 1 kubiktum mindre än jag efter det i föregående punkt antagna förslaget haft rätt att på minuteringsställe köpa. När nu förslaget stadgar ansvar för den som åt medköpare tillhandahåller eller utdelar mindre belopp än som fått minst köpas på det försäljningsställe der varan åtkommes, men icke för den som således sjelf olagligen förser sig med mindre än tillåtligt quantum, synes förslaget förr föranleda än motverka den öfverklagade s. k. "salningen".

Jag yrkar derföre afslag å punkten.

Herr Meijerberg: Jag finner icke de mot Utskottets förslag i denna punkt gjorda inkasten af någon vigt, ty om än förslaget medför någon inskränkning, så att en och annan derigenom skulle blifva hindrad att köpa bränvin åt sina vänner, så må han väl för det allmänna bästa kunna derifrån afstå. Jag yrkar bifall till Utskottets Betänkande i den här föredragna punkten.

Herr Jungmarker: För utrotande af den med så mycket skäl öfverklagade salningen har i min ort utminuteringsställen blifvit inrättade, och de hafva verkligen motverkat salningen. Men det är på många orter förenadt med ganska stor svårighet att ävägbringa inrättandet af sådana ställen. Under närvarande förhållanden är det likväl för kronobetjeningen ganska svårt att kunna öfvervaka icke sällan förekommande lagöfverträdelser, och med den otydlighet författningen nu eger är det dessutom för åklagaremagten nästan omöjligt att kunna åtkomma dem som kringgå lagens mening i det här förevarande fallet. Emellertid beklagar jag, att denna motion af mig blifvit väckt, då den i denna Kammare rönt så mycket motstånd, men hvad utgång den än må få, så är jag nöjd att här finnas personer, som insett dess välgörande afsigt. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag i den nu föredragna punkten.

Sedan öfverläggningen nu förklarats slutad och Herr Sven Hansson återtagit det af honom gjorda yrkandet om återremiss, framställde Herr Talmannen, i öfverensstämmelse med de återstående yrkandena, propositioner först på bifall till Utskottets hemställan och dernäst på afslag derå. Af dessa propositioner ansåg Herr Talmannen den sednare vara med öfvervägande ja besvarad. Emellertid begärdes omröstning, för hvars anställande nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets sednare hemställan under § 3 i dess Betänkande N:o 13,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, är Utskottets ifrågavarande hemställan afslagen.

Omröstningen utföll med 51 ja och 67 nej; i följd hvaraf Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Den vidare föredragningen af detta Betänkande skulle vid nästa sammanträde fortsättas.

§ 13.

Herr Talmannen tillkännagaf, att ordet begärts af:

Herr Grefve Posse, som yttrade: För att i någon mån underlätta gången af Riksdagens arbeten, har Kammaren brukat medgifva, att statsregleringsfrågor, när så behöfves, få sättas först på föredragningslistan. Jag får derföre till Kammaren hemställa, om icke Stats-Utskottets Betänkande N:o 64 kunde till nästa plenum få sättas först på föredragningslistan näst efter Bevillnings-Utskottets närvarande Utlåtande.

Kammaren biföll det af Herr Grefve Posse gjorda förslaget; kommande alltså Stats-Utskottets Utlåtande N:o 64 att till afgörande företagas näst efter slutad föredragning af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 13.

§ 14.

Derefter begärde och erhöll

Herr vice Talmannen Mannerskantz ordet, och anförde: Jag hemställer, om icke för sammanhangets skull Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets nu för andra gången bordlagda Betänkanden N:is 4 och 5 må få sättas näst efter samma Utskotts Betänkanden N:is 1, 2 och 3.

Äfven detta förslag blef af Kammaren bifallet; hvadan Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 4 och 5 skulle framflyttas till föredragning näst efter samma Utskotts Utlåtande N:o 3.

§ 15.

Herr Talmannen tillkännagaf, att Herr *Wijk*, enligt ingifvet läkarebetyg, vore af sjukdom hindrad att i Riksdagens förhandlingar tills vidare deltaga.

§ 16.

Enligt derom gjord begäran beviljades Herr *Peter Andersson* ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från den 4 instundande Maj.

§ 17.

Föredrogs och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelse N:o 30, angående ändring i Kongl. Förordningen om landsting.

§ 18.

Anmäldes och bordlades:

Andra Kammarens *Andra* Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 2 (i samlingen N:o 38), angående väckt förslag om befrielse för Svensk kommun att utgifva ersättning för i Norge lemnadt understöd åt Svenska arbetare, och

N:o 3 (i samlingen N:o 39) i anledning af väckta motioner, åsyftande åtgärder till hämmande af emigrationen.

Sammanträdet afslutades kl. 11 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Onsdagen den 21 April.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Upplästes och godkändes protokollet för den 14 dennes äfvensom protokollsutdrag rörande de beslut, som fattats vid gårdagens sammanträde.

§ 2.

Innan behandlingen af de å dagens föredragningslista uppförda ärenden började, tillkännagaf Herr Talmannen att ordet blifvit begärdt af Herr Svensén, som skriftligen anförde:

Det länge kända behovet af en bättre kateketisk lärobok än den Lindblomska förklaringen öfver Luthers lilla katekes föranledde, som jag vill erinra mig, Chefen för Ecklesiastik-departementet att för fem eller sex år sedan åt Rektorn vid Lunds skollärare-seminarium C. Wählin lemna det uppdraget att författa förslag till en kateketisk handbok. Detta uppdrag var förenadt med ett arvode, hvars belopp jag nu icke minnes; men deremot minnes jag, att Herr Wählin i förskott erhöi arvodet. Jag tillåter mig nu till Herr Ecklesiastik-ministern framställa den frågan, om detta arbete af Herr Wählin blifvit utfördt, eller hvilka åtgärder som i annat